

כאמרתו קרין אל עם נבוכדנצר... (שם) ד"ה או דלמא, בסוה"ד, ואם נטמא הפר שורפו בפנים. כתבו הפנים מאירות והחק נתן, דההג"ה היא מדברי התוס', דמפרשי לעיל (קד:): ד"ה שיצא, דהאיבעיא היא לענין אם לשורפו בפנים. דהא לרש"י לעיל (שם) ד"ה מהו, דהאיבעיא היא לענין טומאת בגדים. ובהגהות הב"ח (אות ד) כתב, שהוא פסק הלכה של רש"י, ולא פירוש הגמ'. והחמדת דניאל כתב, דאולי רש"י מפרש כשני הפירושים, בין לענין טומאת בגדים ובין לענין שריפת הפר.

מראי מקומות לעיון בדף היומי

בית מדרש גבוה לתורה
כולל הדף היומי
קרית ספר ת"ז
מיסודה של עמותת "משולי ערימת" רחוב שאגת אריה 17/25 קרית ספר 71919 מודיעין עילית ארץ ישראל

גליון מספר 385

הינבח ע"י כנס הנד"ר
הד"ר אברהם אליעזר מרקוביץ שליט"א לונדון

לע"נ הר"ר צבי בדר"ר מרדכי ורעיתו מרת רחל לאה בת הר"ר אברהם אליעזר ד"ל

בס"ד, יט אדר א' התשע"א. מסכת זבחים דף קה – דף קיא

דניאל, דלשיטת רש"י ד"ה שיצאו, אי אפשר לומר דמיירי שהחזירו גם את הפרים פנימה, דאם כן מאי פריך "ואי סלקא דעתא כיון דנפקי להו איטמי הנך דאיכא גואי נמי לטמאו", הא התם איירי דהאנשים בפנים. אלא צריך לומר דמיירי דהאנשים בלבד חזרו. אבל הקשה, מה הצד שחזרת האנשים בלא הפר הוי חזרה, אטו הם מחויבים להביאו למקום השריפה אבית הדשן. נולכאורה יש לומר, דכיון דחזרו לתוך המחנה והוי מקום דאי אפשר לשורפם, אינתיקו משריפתם].

ו) רש"י ד"ה הנך, בסוה"ד, וכל שכן אלו שמוחזרים ועומדין שהרי לא יצאו. הקשה הפנים מאירות, הא מכל מקום הפרים יצאו. וכתב דצריך לומר, דכיון דבידם להחזירם, ואי יחזירו דינם כלא יצאו, דהא אמרינן דאי הדור הדור, הלכך אינם מטמאין.

ז) תוס' ד"ה או דלמא, בתוה"ד, וקשה אטו מחיצות עזרה מקוה טהרה וכו'. כתב הטהרת הקודש, דמלשון רש"י ד"ה כיון דהדור משמע, דדעתו לפרש, דמאחר דהדרו, איגלאי מילתא למפרע דלא נטמאו כלל, דהך הוצאה דמעיקרא לא מיקרי הוצאה.

ח) גמ', אמרי במערבא צריכין הכשר טומאה ממקום אחר. ביאר החק נתן, דהכי קאמר, הא דתנא דבי ר' ישמעאל דכשאינן סופו לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר, היינו הכשר טומאה ממקום אחר, שיגע בשרץ או בנבלה, ומינה דייקנן דהיכא שסופו לטמא טומאה חמורה אין צריך הכשר טומאה. וכתב, דגירסא זו אתי שפיר טפי, אי לא גרסינן בדתנא דבי ר' ישמעאל "יצתה זו וכו'", דאי גרסינן לה, הוי ליה למימר אמר במערבא אַן צריכין הכשר וכו', והוי קאי על דין זה. והביא, דתוס' בבבא קמא (עו.) ד"ה פרה גרסי אַן צריכין.

ט) רש"י ד"ה אמרי במערבא, בתוה"ד, אבל מי שסופו לטמא טומאה חמורה אין צריך ליגע בטומאה וכו'. אבל רש"י בשבועות (יא:): ד"ה מטמאה, ורש"י בבכורות (י:): ד"ה צריכה, ורש"י בחולין (קכא.) ד"ה מיטמאין וד"ה נבלת כתב, דנבלת עוף טהור צריכה מגע שרץ, ורק הכשר מים אין צריך. וכתב בתשובות הגרע"א (תנינא אט), דרש"י התם סבר, דהאי דינא נתפרש בסוגיין, דהבין דכוונת דברי הגמ' "אין צריכה הכשר ממקום אחר", היינו דתנא דבי רבי ישמעאל אינו ממעט אלא מהכשר מים, אבל מכל מקום צריכה הכשר ממקום אחר, והינו הכשר שרץ, ומשום הכי שעיר המשתלח אינו מטמא, דבחייו אינו מקבל טומאה משרץ. וכן כתב להדיא התוספות רי"ד בנדה (נא.). עוד כתב, דבהא גופא פליגי רבי מאיר

דף קה ע"א (א) רש"י ד"ה או דלמא, בסוה"ד, ואם נטמא הפר שורפו בפנים. כתבו הפנים מאירות והחק נתן, דההג"ה היא מדברי התוס', דמפרשי לעיל (קד:): ד"ה שיצא, דהאיבעיא היא לענין אם לשורפו בפנים. דהא לרש"י לעיל (שם) ד"ה מהו, דהאיבעיא היא לענין טומאת בגדים. ובהגהות הב"ח (אות ד) כתב, שהוא פסק הלכה של רש"י, ולא פירוש הגמ'. והחמדת דניאל כתב, דאולי רש"י מפרש כשני הפירושים, בין לענין טומאת בגדים ובין לענין שריפת הפר.

ב) גמ', רבה בר רב הונא מתני לה בגברי במתעסקין בו חמשה בני אדם וכו'. כתב הקרן אורה, דלשיטת רש"י לעיל (קד:): ד"ה מהו, מיבעי ליה לענין טומאת גברי, אי אזלינן בתר רוב המתעסקין, והוי כאילו יצאו כולן, והשניים שלא יצאו נמי טמאין. וביאר, דלפי זה הא דתנן במתניתין (לעיל (שם), האחרונים אינן מטמאין בגדים, היינו היכא דלא נפקי רובם. והקשה החזון איש (קמא לט, ג), מה שייך הכא רובא, הא בעינן "ואחר יבוא אל המחנה" וליכא, כדאמרינן בסמוך. ועוד הקשה, אדנתי יצאו אלו ואלו, לאשמועינן יצאו רוב המתעסקין. והרמב"ם (פי"ט מפסולי המוקדשים ה"ג) פירש דמיירי בגוונא שהבהמה היתה חציה בפנים וחציה בחוץ, ורוב הנושאים היו בחוץ, ומבעיא אי חשבינן לבהמה כמי שיצאה כולה. וכתב הזבח תורה, דלפי זה ניחא לישנא דגמ' "או בתר בהמה אזלינן", דהיינו דלא מהני רובא דגברי אלא בעינן רוב הבהמה. אמנם התיבות הקודש הקשה, דלפי זה הוא הדין אי נפיק כולהו גברי, ואמאי נקט דיצאו רובא. נולכאורה יש לומר, דנקט בגוונא דאורחא להוציא, דנושאים הבהמה מלפניה ומאחריה, והוא הדין ביצאו כולהו. (ש.א.).

ג) גמ', שם. הקשה הקרן אורה, לשיטת התוס' לעיל (שם) ד"ה שיצא, דמבעיא לן לענין לשורפו בפנים. מאי מיבעיא הכא, הא פשיטא דתלוי ברובא דבהמה, דאין הדבר תלוי בעבודת היציאה, אלא בהמצאותה בשעת פסולה בפנים או בחוץ. וכתב החזון איש (קמא לט, ג), דבודאי הכא מודו תוס' דהבעיא היא לענין טומאת גברי. אלא דהקשה, דמשמע בגמ' דרבה בר בר הונא לא שינה אלא דהאיבעיא הוא בגברי, ולפי זה לעיל איירי לענין שריפת פנים, והכא לענין מתעסקין. ד) תוס' ד"ה או דלמא, בתוה"ד, ויש לומר דה"ק וכו'. ביאר הטהרת הקודש, דכיון שכן, שפיר מצי מיירי דהבהמה כולה או רובה בחוץ. ה) גמ', פרים ושעירים הנשרפים שיצאו וחזרו מהו וכו'. כתב החמדת

וחכמים.

(י) תוס' ד"ה מחוסר, בתוה"ד, ובירושלמי וכו', מהו שיטמאו בגדים וכו'. כתבו הרש"ש והחק נתן, דצריך לומר, מהו שיטמאו בפנים, דבגדים ודאי אין מטמאין עד שיצא. והבעיא היא, כדבעי הכא בתלמודא דידן. והשיב לו, דאי מטמא אם כן יטמא האימורין. והשיב לו, דאפשר דבעינן שיפרשו, והיינו בכל כוחו. ועוד השיב, דאף בלא פירשו, אין מטמאין את עצמן לטמא אימוריהן, כמו מי חטאת דמטמאין את הנושאן ואינן חוזרים לטמאות מכח האדם הנושאן, משום דעיקר הטומאה באה מעצמן, והכי נמי הכא.

(יא) גמ', נבלת עוף טהור לר' מאיר מהו שיטמא בכזית וכו', כי תיבעי לך דנקיט ליה בידיה. כתבו תוס' לקמן (עמוד ב') ד"ה ומטמא, דהא דלא מבעיא ליה אפילו לרבנן בכביצה דנקיט בידיה, משום דהיכא דיש בו כביצה אף דמחית אארעא מטמא בלא הכשר, משום דסופו לטמא טומאה חמורה. והקשו, לשיטת רש"י (שם) ד"ה ומטמא דכתב, דאף בכביצה אי מחתא אארעא אינה מטמאה, אמאי לא מיבעיא ליה הכא לרבנן בכביצה היכא דנקיט ליה בידיה. [וביותר, דבמתניתין דהתם מבואר, דבכביצה היכא דנקיט ליה בידיה מטמא בלא הכשר, ומאי שנא בכזית לרבי מאיר, דמבעיא לך]. וכתב בחידושי הגרי"ז דטעמא דתוס', דאינו דומה הך דינא דסופן לטמא טומאה חמורה בנבלת עוף טהור היכא דאית ביה כביצה, להיכא דלית ביה אלא כזית אליבא דרבי מאיר. דבכביצה, חל בה בעצמה דין טומאת אוכלין, ולא רק דין לטמא, אבל בכזית לא שייך שיחול בו טומאת אוכלין, דלחלות טומאה בעינן כביצה, אלא דכיון דסופן לטמא בכזית בבית הבליעה, עתה נמי חל בו דין לטמא, ולהכי בעי שלא יהיה מחוסר קריבה, אבל בכביצה לא איכפת לך מה שמחוסר מעשה.

(יב) גמ', דמחתיא לארעא לא תיבעי לך וכו'. יש לבאר, דהיכא למחית אארעא לא מטמא, היינו משום דלא מתייחס לאדם כלל.

דף קה ע"ב

(יג) גמ', צריכה מחשבה. פירש רש"י ד"ה צריכה, לגבי להצטרף פחות מכזית ממנה להשלים פחות מכביצה אוכלין לקבל טומאת אוכלין במגע. וכתב הצאנ קדשים, דהא דלא פירש כמו שפירש בבכורות (י). ד"ה צריכה, ובנדה (נ): ד"ה צריכות, דבעי מחשבה, כדי שתהיה לו טומאת עצמו לטמא אוכלין ומשקין. משום דסלקא דעתין השתא, דמתניתין רבי מאיר היא, ורבי מאיר סבירא ליה, דאפילו בכזית מטמא מעצמו, כיון דסופו לטמא טומאה חמורה, כדבשעיר המשתלח דמטמא בחיותו, ואין צריך להשוותו אוכל. והקשה עליו הקרן אורה, דאי מתניתין כרבי מאיר, על כרחך לרבי מאיר גם כן בעינן כביצה כדתנן, ולמה פירש פחות מכזית. [ולכאורה יש לומר, דרש"י רצה לפרש, בגוונא דמחכא ליכא ראייה דבעי כביצה, אף דאליבא דאמת אי מתניתין אתיא כרבי מאיר, אפשר לפרש גם ביותר מכזית. (ש.א.).]. ולשיטת רש"י בבכורות ונדה, הא דבעי מחשבה לרבי מאיר, ולא דמי לשעיר המשתלח דטמא מחיים. פירשו התוס' בבבא קמא (עו). ד"ה פרה (הב'), דיש לחלק בין שעיר המשתלח דממילא אם היה נשחט הוי חזי לאכילה בלא מחשבה, מה שאין כן נבלת עוף טהור שאין

סופו ליעשות אוכל, מודה רבי מאיר דבעינן מחשבה.

(יד) רש"י ד"ה ומטמאה, בתוה"ד, ואי דנקיט לה בפומיה אמאי צריכה מחשבה וכו'. הקשו הקרן אורה והרש"ש, דבלאו הכי לא מצינו לאוקמי הכי, דאם כן למה בעינן כביצה, הא לכולי עלמא סגי לרבי מאיר בכזית.

(טו) תוס' ד"ה ומטמא, בתוה"ד, וקשה כיון וכו'. עיין מה שכתבנו בביאור דבריהם לעיל בעמוד א אות יא.

(טז) גמ', נבלת עוף טהור לר"מ מונין לה ראשון ושני וכו'. ביאר החק נתן, דמיבעי לך, אי חשבינן לה כאב הטומאה והנוגע בה הוי ראשון, או דילמא לא חשבינן לה אלא כראשון לטומאה, והנוגע בה לא הוי אלא שני. והחמדת דניאל ביאר, דמספקא לך אי אף בהאי גוונא דטומאה כיון דהוי אב הטומאה, הוי כשאר טומאות, או דאין בכחם אלא לטמאות אוכל ראשון שנגע בהם. וכעין זה מבואר בחידושי הגרי"ז המובא באות הבאה.

(יז) גמ', שם. כתב הקרן אורה, דהא דלא מיבעי ליה אף לרבנן בכביצה. היינו משום דלרבנן דבעינן כביצה, כמו באוכלין דעלמא שקבלו טומאה משרץ, דאינן מטמאין אלא אם כן יש בהם כביצה, הוא הדין לענין מנין ראשון ושני לא הוי אלא כמותם, דהוי ראשון לטומאה, דאין אוכלין אב הטומאה לעולם. אבל אליבא דרבי מאיר דסבר דמטמא בכזית קא מיבעי ליה, כיון דשיעורה בכזית כנבלת בהמה דאוכלין הנוגעין בה הויין ראשון, הרי היא כמותה, אי לאו. ובחידושי הגרי"ז כתב, דהא דלא מיבעיא ליה בכביצה אף לרבנן, היינו משום דבכביצה חל בה בעצמה דין טומאת אוכלין, כמו שכתבנו (בעמוד א') אות יא, ולהכי ודאי דמונין בו ראשון ושני, מה שאין כן בכזית לרבי מאיר, לא חל בו אלא דין לטמא, וכמו שביארנו שם, להכי בעי אם בדין טומאה מחודשת זו איכא מנין ראשון ושני. ויש לעיין, דלכאורה למאי דפשטינן דכל היכא דאין מטמא אדם במגע אין מונין בו ראשון ושני, אם כן הוא הדין לרבנן בכביצה. (ש.א.).

(יח) גמ', בעא מיניה רבי זירא וכו', מונין בו ראשון וכו'. הקשה החק נתן, הא איהו גופיה פשיט לעיל לרב המנונא דכל היכא דאין מטמא אדם במגע אין מונין בו ראשון ושני. וכתב דצריך לומר, דהך בעיא הויא מקמי בעיא קמייתא. וכשפשט ליה ר' אמי קיבלה מיניה.

(יט) גמ', חיבורי אוכלין ע"י משקין וכו'. פירש רש"י ד"ה חיבורי, דאיירי דהיה חצי זית נבלה מכאן וחצי זית נבלה מכאן ומשקה טופח באמצע. והרמב"ם (פ"א ממעשה הקרבנות ה"ו) כתב, חבורי אוכלין ע"י משקין הרי הן חבור לטמא טומאת אוכלין. וכתב הכסף משנה, דלדבריו הכי קאי מיבעי ליה, אי חשיבי שני האוכלין שחיברם המשקה כגוף אחד, ואם נגע שרץ באחד מהם הוו תרווייהו ראשון והנוגע באוכל שבצד האחר הוי שני. או דאף שהמשקה מחברם, היינו רק שהאוכל בצד זה טמא, אף שלא נגע בשרץ, אבל הוי שני. וכן פירש בפירוש המיוחס לרבינו חננאל הכא.

(כ) [רש"י ד"ה לומר לך, המתעסקין בהן מטמאין בגדים. משמעות דבריו, דלא נתרבה דמעשה ההוצאה הוא דמטמא, אלא ההתעסקות בו משעת הוצאה והילך מטמא בגדים. ועיין מה שכתבנו לקמן קו. אות ג].

(כא) גמ', ור"ש האי מחוץ למחנה וכו', מה (להלן) [כאן] חוץ לג' מחנות אף [כאן] [להלן] חוץ לג' מחנות. כתב השפת אמת, דאם כן לרבנן דלית להו הך גזירה שוה דפרה, בפרה נמי ליכא ילפותא דבעי חוץ לג' מחנות.

הדרק היוזמי

מסכת זבחים דף קה – דף קו

יט אדר א' – כ אדר א' התשע"א

וכתב החמדת דניאל, דמצינו שהתנאים העלימו את טעמם האמיתי. וכן כתבו תוס' בעירובין (לח.) ד"ה אי, וכן כתבו תוס' ביומא (נו:) ד"ה רבי, וכן כתב הרש"ש (קידושין נב:), דדרך התנאים לומר טעם שאינו, לסתור דברי החולקים עליו וטעמם האמיתי להסתיר. ועיין עוד מה שכתבנו לקמן קח. אות ד.

ה) מתני', אמרו לו אף טמא שאכל וכו'. עיין מה שכתבנו לקמן קח. אות ד.

ו) מתני', כיון שנגע בו טימאהו. הקשו השער המלך (פ"ו מברכות ה"א) והטהרת הקודש, לשיטת תוס' בפסחים (לג:): ד"ה לאימת, ונעייין גם תוס' לעיל לא. ד"ה אמר, דפחות מכביצה אין מקבל טומאה. אם כן קרא מצי מיירי כשאכל פחות מכביצה, דמשום טומאת הגוף חייב בכזית. והשער המלך (שם) הוסיף להקשות, לשיטת הרמב"ם (פ"י מטומאת אוכלין ה"טז), דקודש שלא הוכשר אינו מקבל טומאה מדאורייתא, והא דחייבת הקודש מכשרתן, הוי רק מדרבנן, ואם כן קרא מצי מיירי בגוונא שלא הוכשר. ותירץ הטהרת הקודש, דידיעי רבנן, דרבי יוסי גופיה לא פליג בטמא שאכל טהור בכל גווני. ועיין גם מה שכתבנו באות הבאה. והרש"ש בשבת (צא.) תירץ (על קושיא קמייתא), דהא דבעינן כביצה לטומאה, היינו מקרא "דכל האוכל אשר יאכל", ומינה ילפינן נמי דבר הראוי לאכילה, ומדגלי לן קרא בקודש דלא בעינן ראוי לאכילה, כדמרבינן לעיל (לד.) עצים ולבונה, אם כן הוא הדין נמי דלא בעינן שיעור אכילה. וכן תירץ השער המלך, עיין שם. וכן כתב תוס' הרשב"א בפסחים (לג:). אבל רבינו תם (שם) פליג, וסובר דהא דמצינו דקדשים מקבלים טומאה בכל שהוא, היינו מדרבנן. וכן הוכיח המי נפתוח (פרפר נד, אות ז). ועיין עוד בשער המלך, שדן אם אפשר לומר, דכיון דמקבל טומאה מדרבנן חשיב מחולל אף מדאורייתא. ונעייין מה שכתבנו לעיל (לא.) אות ה בשם הרשב"א, דאוכל פחות מכביצה אינו נטמא אפילו מדרבנן.

ז) תוס' ד"ה כיון, אע"ג דמשכחת לה וכו'. כתבו תוס' בסנהדרין (פג:): ד"ה פרט ובחולין (קא.). ד"ה שפיר, דידיעי רבנן דרבי יוסי הגלילי מחייב בלאו הכי.

ח) תוס' ד"ה אזהרה, בתוה"ד, ונראה לפרש דהאי דבעי הכא אזהרה מנא לן היינו משום דחשיב ליה בפרק אלו הן הלוקין וכו'. כתב הטהרת הקודש, דלפי זה, הא דהקשה כן הכא, היינו משום דלבסוף מסיק דילפינן לה "הבאה הבאה", ומינה ילפינן נמי דינא דמתניתין, דשחט בחוץ והעלה בחוץ. והחמדת דניאל כתב, דבאמת מתניתין דהכא איירי בין לענין קרבן בין לענין מלקות, דהא סתמא קתני, והא דכתבו התוס' דקאי אאלו הן הלוקין, לרווחא דמילתא קאמרי, דהתם קתני לה בהדיא.

ט) גמ', מנין לזובח בהמה למרקוליס שהוא חייב וכו'. כתב רש"י בסנהדרין (ס:): ד"ה ולחשוב, דבמקבל ומולין לעבודה זרה שלא כדרכה פטור, דלא אשכחן דלהו עבודות שנעשו לשם עבודת כוכבים. וכן כתבו תוס' ביומא (גג:): ד"ה זריקת דמים, בשם רש"י. אבל רבינו יונה (סנהדרין שם) כתב, דדברי רש"י, הוו לסלקא דעתין דהתם, אבל למסקנא, חייב אף במקבל ומולין. ובחירושי הר"ן (שם) נסתפק בזה.

י) גמ', קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד. כתב הריטב"א בעבודה זרה

והביא, שכן כתב הרמב"ם (פ"ג מפרה ה"א), דשריפת הפרה חוץ להר הבית. ולא כתב חוץ לג' מחנות. ולא כמו שכתב הכסף משנה (שם), דלאו דוקא הוא, אלא חוץ לג' מחנות. והחק נתן כתב, על פי תוס' לקמן (קז:): ד"ה יכול, דאפילו לרבנן בעי חוץ לג' מחנות, דאף דאינו מופנה, ילפינן בגילוי מילתא, דמחוץ למחנה הוא חוץ לג' מחנות, כיון דלא אשכחן מחוץ למחנה אלא חוץ לג' מחנות.

דף קו ע"א

א) [גמ', היכן נשרפין לצפון ירושלים. פירש רש"י ד"ה לצפונה, שכל מעשה חטאת בצפון. לכאורה לפי זה יש לומר דהשריפה מהווה חלק ממעשה הכפרה. עיין מה שכתבנו לעיל מח. אות ה], מה שאין כן לרבי שמעון דהוי במזרח.

ב) גמ', רבי יוסי הגלילי אומר אבית הרשן נשרפין. כתב הכפתור ופרח (פ"ו), דרבי יוסי הגלילי לא פליג אדרבנן, ונאף לשיטת רש"י ד"ה אבית, דרבנן פליגי ארבי יוסי הגלילי אי בעינן אשפך הרשן, מכל מקום לענין הא דנשרפין בצפון לא פליגי. אבל הלכותי הלבנות כתב, דעל פי סתימת הרמב"ם שלא העתיק מקום השריפה אי בצפונה אי במזרחו, מוכח דלרבי יוסי הגלילי לא קפדינן רק שיהיה חוץ לשלש מחנות. עיין שם. ונאפשר, דהוי לשיטתו דשחיטת קדשים בצפון. היינו בצפון המזבח כמו שביאר התוס' יו"ט (יומא פ"ג משנה ט) בדעתו. ולהכי הכא אין טעם שיהיה בצפון ירושלים. דהא טעמא דרבנן דהוי בצפון ירושלים, פירש רש"י ד"ה לצפונה, שכל מעשה חטאת בצפון. ולהרמב"ם לא שייך לומר כן.

ג) רש"י ד"ה השורף, בתוה"ד, והאי תנא אית ליה כרבי שמעון דאין מטמאין בגדים עד שיוצת בהן האור. הקשו הלשם זבח והקרן אורה, הא מצי למימר דבהא כולי עלמא מודו דאינו מטמא, כיון דאינו עוסק בפריס. וכן מצינו ברמב"ם (פ"ה מפרה ה"ד), דאף דפסק כרבנן, כתב כברייתא דידן. וכתב העולת שלמה, דדעת רש"י, דלתנא קמא דרבי שמעון, לאו דוקא המוציאין מטמאין בגדים, אלא כל המתעסקין משיצאו חוץ למחנה, ואף המצית אור בכלל. וכן דייק מרש"י לעיל (קה:): ד"ה לומר לך דכתב, דלרבנן המתעסקין בהן מטמאין בגדים. והחק נתן הוסיף, דבלאו הכי הוי משמע ליה לרש"י, דרבי שמעון היא, מוקאמר "השורף מטמא בגדים", דמשמע דוקא השורף ולא המתעסק בהן קודם. אבל הקרן אורה תמה, דברייתא קאי אקרא ד"השורף אותם" לומר לך דאין המצית בכלל.

פרק השוחט והמעלה

ד) מתני', אמרו לו אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ כיון שהוציאו פסלו. בגמ' לקמן (קח.) איתא, דהשיב רבי אלעזר בר' שמעון תחת רבי יוסי הגלילי, דמה לשוחט בפנים ומעלה בחוץ שכן קודש מקבלו, מה שאין כן שוחט בחוץ שאין קודש מקבלו. ופירש רש"י (שם) ד"ה שכן, דקודש מקבלו, היינו, דאם חזר והכניסו והעלהו לא ירדו. ותמה בתוס' הגרע"א (פ"ג משנה א), אם כן, מאי עלה על דעת רבנן להקשות לרבי יוסי הגלילי, הא איתא לקמן (קט.) במתניתין, דכל היכא דאם עלו לא ירדו, חייב בחוץ.

עבודת קרקע שבה, דאם כן ליקשי מלאוין טובא, כגון לבישת כלאים וכלאי בהמה וכלאי זרעים, ועוד. אלא על כרחך לא בעי למילף אלא אכילה מאכילה. דהיינו אכילת פירות שביעית אחר הביעור. והקשה, הא לית ביה אלא איסור עשה, כמו שכתב רש"י ביומא (פג). ד"ה טבל. וכן הקשה השפת אמת. והעולת שלמה כתב על פי הגמ' בפסחים (נא:), דאית ביה לאו מדכתיב "הן לא נורע ולא נאסוף". ובשו"ת מהרש"ם (ח"ד סימן ר) כתב, דאית ביה לאו ד"לא תאכל כל תועבה". אבל הקהלות יעקב (מו, טו) הקשה, דאם כן הוי ליה לאו שכולל איסורים הרבה ולא רק שביעית.

יט) גמ', תאמר בפסח שיש לו תקנה. כתב הצאן קדשים, דהוא הדין מילה נמי יש לו תקנה, דלעולם יכול למול את עצמו וליפטר מכרת. והעולת שלמה הקשה מהכא, לשיטת הראב"ד (פ"א ממילה ה"ג), דבכל יום ויום עומד באיסור כרת. והביא בשם העין יצחק (יור"ד, כו), דאף להראב"ד, אם מל אחר כך נפטר מכרת דלמפרע. ועיין עוד באות הבאה.

כ) גמ', שם. בפסחים (צג). איפליגו רבי חנינא בן עקיבא ורבי, דרבי חנינא בן עקיבא סבירא ליה דאין חייב כרת כשביטל פסח ראשון, אלא אם כן לא עשה גם פסח שני. ולרבי אף אם עשה פסח שני, אכתי חייב כרת. וכתב העולת שלמה, דלכאורה הא דאמרין הכא דיש לו תקנה, היינו כרבי חנינא בן עקיבא. אלא דהקשה, דאכתי מותר נמי אית ליה תקנה בשרפה. (והקשה על מה שכתב בשו"ת שאגת אריה (תשובה פא) לחלק, דבנותר אף אם יקיים העשה דשריפה, מכל מקום עבד איסורא). וכתב לבאר, דאין כוונת הגמ' דאיכא תקנה לאיסור שעשה, אלא דפסח ומילה יש תקנה למה שלא עשה, דיכול לקיים המצוה [אף דחייב כרת, בפסח לרבי, ובמילה לראב"ד באות הקודמת], מה שאין כן נותר דאין תקנה למה שהותר דלעולם שם נותר עליה.

כא) גמ', שכן לא הותר מכללה. פירש רש"י ד"ה מכללו, דחלב הותר מכללו בחיה. וכתבו תוס' בחולין (קטו:), ד"ה כלאי, דהא דחשיב "הותר מכללו", היינו משום דכתיב "כל חלב לא תאכלו", דמשמע אפילו בחיה, והדר שרא חלב חיה. ותמה הרב אברהם (ח"ג, א), דהכא מקשי דלא יאמר זה בחלב וניתן בקל וחומר, ואם כן מאי פרכינן שחלב הותר מכללו, הא לא הותר אלא אחר דכתיבא האזהרה ד"כל חלב לא תאכלו".

כב) תוס' ד"ה מכולהו, תימה נילף בכולהו כרת בק"ו מחלב וכו'. כתב המראה כהן, דלא ילפינן מחלב, דאם כן למה לי כרת בדם (ובאוכל חמץ בפסח ובפיגול ונותר וטמא שאכל קודש), והווי ב' כתובין הבאים כאחד דאין מלמדין.

כג) גמ', מה להלן לא ענש אא"כ הזהיר אף כאן לא ענש אא"כ הזהיר. לכאורה לשיטת רש"י לעיל (עמוד א') ד"ה אלא, דבעי אזהרה בשביל חטאת, אתי שפיר טפי הא דנקט לישנא דלא ענש וכו', דבעינן לחטאת כרת ולא. מה שאין כן לשיטת תוס' (עמוד א') ד"ה אזהרה, דבעי אזהרה בשביל מלקות, הוי מצי למינקט "מה להלן הזהיר אף כאן הזהיר".

כד) גמ', וכי מזהירין מן הדין. הקשה הקרן אורה, הא שאני הכא דהכל איסור אחד הוא, דשחיטה בחוץ. ולכאורה יש לומר דסבירא לה לגמ' דב' איסורים הן, כמו שביארנו לעיל (אות יב) בטעם החילוק ביניהם. אבל בדעת אב"י צריך לומר דהכל איסור אחד הוא.

(נא:), דכיון דאיכא עונש מפורש בהדיא, סגי לן באזהרה כל דהו.

יא) גמ', ער כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות וכו'. פירש רש"י ד"ה מדבר, דהיינו שהקדישן משהוקם המשכן. ושעת היתר הבמות, היינו שהקדישן קודם שהוקם המשכן. והקשה בחידושי הגרי"ז, איך אפשר להקריב קרבן שהקדישו קודם הקמת המשכן, הא קדושתו פחותה, כדקתני לקמן (קטו:), דהכל כשירים להקריב בהמה חיה ועוף וכו'. וכתב דצריך לומר, דאיירי שהקדישו מעיקרא להקריבו במשכן, ואפילו הכי מקרי קדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות. אמנם רש"י לקמן (עמוד ב') ד"ה מכאן כתב להדיא, "שהיו עומדים לישחט בבמה". וכן כתב רש"י בעבודה זרה (נא:), ד"ה בשעת, "שהיו מוקדישין לשם הקרבת במה". וכן כתב הר"ש (תורת כהנים אחרי ט, ד), "אף על גב שהוקדשו כדי להקריבן בבמה". וצריך עיון.

יב) גמ', שם. לכאורה טעם החילוק הוא, דהיכא דהקדישן בהשעת איסור הבמות, אם כן חייל אנברא חיובא להביאו למקדש. מה שאין כן היכא דהקדישן בשעת היתר הבמות כל חיובו משום קדושת הבהמה, ולהכי קרא לא קאי בכהאי גוונא.

דף קו ע"ב

יג) גמ', יכול יהא ענוש כרת. הקשה הקרן אורה, מהיכי תיתי לומר דאיכא כרת. ורצה לבאר, דכיון דחד איסור הוא, לא מפליגינן ביניהו, וקאי אתרווייהו. אלא דהקשה, דאם כן נימא דאף הלאו קאי אתרווייהו ואמאי מקשינן אזהרה מנין. עיין שם.

יד) גמ', אמר אב"י ק"ו ומה במקום שלא ענש הזהיר וכו'. הקשה השפת אמת, כיון דחייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כרת, כדאמרין במכות (כג:), לאו חומרא היא לחייבו מלקות, אלא קולא.

טו) תוס' ד"ה מקום שענש, ולא שייך למימר פסח ומילה יוכיחו דאיכא למיפרך שכן קום עשה. כתב הצאן קדשים, דהוא הדין דהוי מצי למימר, דשאני פסח דיש לו תקנה כדלהלן. ובספר מים קדושים כתב, דרצו לישיב אפילו לרבא דבעי למילף ממותיר, ולא חשיב הך פירכא שיש לו תקנה, דמכל מקום הא חשיב ליה פירכא, שכן יש בהן מעשה, כמו שכתבו תוס' לקמן ד"ה תיתי.

טז) גמ', מה לשרצים טמאין שטמאין במשהו. כתבו התוס' בחולין (קכ:), ד"ה שכן, דלא גרסינן "במשהו", דלא איצטריך להזכיר משהו גבי חלב, דהא חלב לא מטמא כלל. אלא הסופרים טעו וכתבו מילת "במשהו" כדלהלן גבי שרצים טהורים. והטהרת הקודש הקשה על דברי רש"י ד"ה במשהו שכתב, "אבל חלב בכזית", דהיינו איסור אכילתו בכזית, [דלא כמסורת הש"ס], ומה ענינו לשיעור טומאה. ובמרגליות הים כתב, דנכון להעביר שלש תיבות אלו לדיבור המתחיל "שכן אסורין במשהו".

יז) תוס' ד"ה מה לשרצים, בתוה"ד, ואגב חורפיה לא עיין בה ובהדיא מסיק התם דוקא בשרצים וכו'. כתב הצאן קדשים, דרש"י סבר, דהא דמסיק כן התם, היינו דוקא אליבא דרבי יוחנן, אבל ר' יוסי בר' חנינא דהתם סבירא ליה, דאפילו אכילת שרצים טהורים, בכעדשה.

יח) גמ', משביעית וכו'. כתב הרש"ש, דעל כרחך אין הכוונה מאיסור

דף קז ע"א

(א) גמ', אלא כדתנא דבי ר' ישמעאל ואליהם תאמר לערב פרשיות. פירש רש"י ד"ה ה"ג אלא, דוי"ו מוסיף על ענין ראשון. ולכאורה צריך עיון, דרבי ישמעאל לא דריש וי"ו ביבמות (סח:). ועיין תוס' יבמות (שם) ד"ה כמאן, ותוס' במנחות (נא:): ד"ה וי"ו שכתבו, דאיכא למאן דאמר, דלאיזה דרשה לא דרשו וי"ו ולאיזה דרשא דרשו וי"ו. ובגליון לעיל (סה:), כתב כן אף בדעת רבי ישמעאל על פי תוס' אלו. ועיין עוד פנים מאירות].

(ב) גמ', אתיא הבאה הבאה וכו'. ביארו הצאן קדשים והפנים מאירות, דמה להלן בשחטי חוץ דחייב רחמנא מוקטרי חוץ היא, אף כאן בהעלאה, איירי בעומדים ליקטר בחוץ, והיינו שחטי חוץ. ובילקוט שמעוני (אחרי מות, הובא במסורת הש"ס) הגירסא, מה להלן בשחוט חוץ אף כאן בשחוט חוץ.

(ג) גמ', מתקיף לה רב ביבי הא דתנן שלשים ושש כריתות בתורה תלתין ושב הויין וכו'. הקשה הקרן אורה, אמאי חייב שנים, הא שניהם בכרת אחד ולא אחד נאמרו. וכתב המנחת אברהם (ח"ג עמוד קי-קי"א) על פי הגרי"ו, דמכל מקום מבואר הכא דהווי' ב' חיובים נפרדים, דחיובא דמוקטרי פנים הוא על מה שדינם להקטירם בפנים והקטירם בחוץ, אבל חיובא דמוקטרי חוץ הוא חיוב מחודש אהא דעביד הקרבת קרבן בחוץ.

(ד) גמ', מתקיף לה רב ביבי וכו', קשיא. כתב המשנה למלך (פ"ח ממעשה הקרבנות הלכה ד-ה), דיש להסתפק, כיון דלא מסיק בתויבתא אלא בקשיא, ובאמת יש תירוץ על קושיית רב ביבי, אם כן איכא ב' צדדים, א. דלפי האמת חייב ב', (ואם כן קשה למה לא מנוהו התם). ב. דלפי האמת אינו חייב אלא אחת, (וקשה מדוע). וכתב, דמדלא כתב הרמב"ם (שם) דהמעלה והמעלה חייב שנים, מוכח דסבר דלפי האמת אינו חייב שנים. [אמנם לכאורה נראה מפשטות הגמ' כצד הראשון. וכן משמע מרש"י סוף ד"ה ל"ו].

(ה) גמ', והתנן הזורק וכו', נפקא לן מדרתניא דם יחשב וכו'. כתב רש"י בסנהדרין (לד:): ד"ה אף, דאזהרה דזורק נפקא לן מהיקישא דרבי יונה לעיל, דכתיב שם תעלה עולתיך ושם תעשה, דהוקשו כולהו עשיות להעלאה. והקשה המשנה למלך (פ"ח ממעשה הקרבנות הלכה ב-ד), הא תינח לרבי יונה, אלא לרבי יוחנן (לעיל קו:): דיליף אזהרה דשחיטה בגזרה שוה "הבאה הבאה", בשלמא שחיטה ילפינן, אלא זריקה מאי איכא למימר. ולכך כתב לבאר, דדוקא אזהרה דשחיטה נפקא מהיקש, אבל זורק, לרבי עקיבא דעונשו כתוב בעונש דהעלאה, אזהרתיה מקרא ד"השמר לך פן תעלה", וכוונת התורה, דכל מה שענשתי משום "מעלה", הריני הנך מוזהר עליהם והשמר לך. ולרבי ישמעאל דאית ליה דעונש דזורק נפיק מקרא דשוחט, אזהרתיה היא מאזהרה דשוחט מהיקש או בגזירה שוה.

(ו) גמ', שם. כתב השפת אמת, דבשלמא לרבי עקיבא דיליף מפרשת העלאת חוץ, אם כן גם בוריקה חייב אף בשחטי חוץ. אבל לרבי ישמעאל דיליף מפרשת שחיטת חוץ קשה מנא ליה שחייב הזורק בשחטי חוץ. [ותוס' לקמן (קח:): ד"ה שחיטת, נקטו בפשיטות דחייב].

(ז) רש"י ד"ה והא דתנן, בסוה"ד, דהווי' זריקה בפנים דכוותיה דתנן כל

הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר. כתב הרש"י, דמשמעות דבריו דבחסאות הפנימיות דמתן ד' מעכב, אינו חייב על מקצת דמים, והקשה מהא דמבואר לקמן (קי:), בדברי רבא דחייב. וכן כתב רש"י לקמן (קי:): ד"ה הזורק. וכתב בחידושי רא"ל מאלוין (ח"ב יד), דכוונת רש"י להוכיח, דאף דחיוב קרבן הוא ד' מתנות, מכל מקום איכא שם זריקה גם במתנה אחת, ואף במתנות הפנימיות, אלא דהתם ארבע מתנות מעכב הקרבן. וכן כתב המלאכת שלמה (פ"ג מ"ו). והשפת אמת כתב, דרש"י רבותא קמשמע לן, דאפילו אם כבר נתן בפנים וכיפר במתנה אחת, מכל מקום בנותן מתנה אחת בחוץ חייב, כדאיתא לעיל (לח:).

(ח) תוס' ד"ה חד, הכא לא וכו'. ביאר הטהרת הקודש, דאף דאין גזירה שוה והיקש למחצה, היינו דוקא היכא דלא מסתבר לחלק, אבל היכא דאיכא טעמא דמסתבר, ליתא להך כללא.

(ט) גמ', על השוחט הוא חייב ולא על המולך. הקשו המקנה בקדושין (נו:): והקרן אורה (לעיל סט:), למאן דאמר (חולין כו:): אין שחיטה לעוף מן התורה, מאי שנא שחיטה ממליקה, הא בכל גווני הוי כנחירה שמתיר העוף. ותירצו, דבמליקה איכא שבירת המפרקת קודם מיתתה, ונעשית טריפה, ואינה ראויה לפנים, אלא דאם היה חייב על מליקה, לא הוי איכפת לן בכך, כיון דזו צורת המליקה.

(י) רש"י ד"ה הקומץ מנחה בחוץ, ולא הקטיר פטור. כתב השפת אמת (לקמן קיב:), דמשמע, דאם הקטיר חייב. והקשה, הא קמיצה דנעשית בחוץ לאו כלום היא. ואמנם כן שיטת תוס' לעיל (נט:): ד"ה עד (המתחיל בעמוד א'), דכתבו, דחייב בהעלאת מנחה שקמצה בכלי שרת בפנים.

(יא) גמ', תיתי משחיטה וכו', תיתי מביניינא. הקשה המשנה למלך (פ"ב מנזירות הי"ז), לשיטת הר"ן בנדרים (ד:): ד"ה תיתי, ותוס' (שם) ד"ה למה, ד"ה אין עונשין מן הדין" אף אילפותא דבמה מצינו, היכי מצי לילף הכא מ"במה מצינו" לחייבו כרת וקרבן. והא אין עונשין מן הדין בכרת, [וכדכתבו רבינו חננאל במכות (ה:): והרשב"ם בבא בתרא (פח:): ד"ה למעוטי. ודלא כתוספות הרא"ש קידושין (נו:): והמזרחי (ויקרא כב, ג) דסברי, דבכרת עונשין מן הדין. וכן כתב הריטב"א במכות (יג:): לגירסת הדפוסים החדשים. ובדפוס הישן הגירסא בריטב"א, דבקרבת עונשין מן הדין]. ועיין גם בשער המלך (פ"ב משחיטה ה"א). והעולת שלמה תירץ, דפריך לרבי שמעון דסבירא ליה עונשין מן הדין.

דף קז ע"ב

(יב) גמ', אבוי אמר אפילו לדברי ר"ע אינו חייב אלא אחת דאמר קרא שם תעשה הכתוב עשאו וכו'. פירש רש"י ד"ה שם תעלה, דהזכיר העלאה לבדה והשאר כללן בעשיה אחת למימרא דלא מחייב אכולהו אלא חדא. ורש"י בסנהדרין (לד:): ד"ה אף פירש, דשוחט וזורק אזהרתם מהאי קרא דהקיש הכתוב להעלאה, וכדאמר ר' יונה (בעמוד א') גבי שחיטה, וכיון שכן אף דהווי' שתי כריתות, הואיל ואין בהם אלא אזהרה אחת, ליכא חילוק חטאת בינייהו. וכתב המשנה למלך (פ"ח ממעשה הקרבנות הלכה ב-ד), דבמה שכתב רש"י דאף דאיכא ב' כריתות אין חילוק לקרבן, פליגי רבי יוחנן וריש לקיש בסנהדרין (סה:), דרבי יוחנן סבר דחלוקה דמיתה לא

הדרגת היוזמי

מסכת זבחים דף קז – דף קח

כ אדר א' – כא אדר א' התשע"א

כדאמרין לעיל (נה:). ותירץ, דהיינו בזמן שהיה הבית קיים דאיכא פתח ואיכא דלתות. והזבח תודה (שם) רצה לתרץ, [נתחילת דבריו, קודם שראה דברי הרשב"א], דכיון דההקדבה הוא נגד חלל של פתח, מקרי לפני פתח אוהל מועד, ולא נתמעט רק היכי שההיכל הוא סגור נגדו, דלשון "פתח" משמע החלל של הפתח. אבל בסוף דבריו הביא דברי הרשב"א, [והבין דכוונת הרשב"א דליכא להאי דינא בזמן דליכא בית. אמנם משמעות דברי הרשב"א נראה כמו שכתבנו, ומבואר על פי מה דמטו משמיה דהגרי"ז, דבדין פתיחת דלתות נאמר גם דין בדלתות עצמן שצריכות להיות פתוחות בשעת שחיטה, ואף בשוחט בהיכל עצמו דרואה מקום ההיכל, בעי פתיחת דלתות. אמנם המנחת חינוך (קמא, ה) כתב, דבשוחט בהיכל ודלתותיו נעולין כשר, ובשפת אמת (מנחות ח.) נסתפק בזה. אך כבר תמה המקדש דוד (סימן כז אות ב), מהא דקתני ביומא (סב:), דהשוחט בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל פטור, משום דאינו ראוי לפנים, ולמנחת חינוך, הרי ראוי לשוחטו בהיכל].

כג גמ', המעלה ואין בו כזית וכו'. כתב הפנים מאירות, דאף למאן דאמר לקמן (קח:): דבעינן אבר שלם, מכל מקום מודה דאף באבר שלם בעינן כזית, והכא איירי באבר שלם שאין בו כזית. וכן גירסת השיטה מקובצת, המעלה אבר. והמראה כהן כתב, דאף למאן דאמר דבעינן כולה בהמה, אתי שפיר, דמיירי דהעלה כל הבהמה בפנים חוץ מפחות מכזית ופחות מכזית זה העלה בחוץ, ובכחאי גוונא לכולי עלמא חייב בכזית.

כד גמ', המעלה ואין בו כזית ועצם משלימו לכזית רבי יוחנן אמר חייב ריש לקיש אמר פטור וכו'. כתב הטהרת הקודש (לעיל פו:), דטעמא דריש לקיש, דסבירא ליה דאין בעצם מצד עצמו מצוות הקטרה, אלא הוי דין בבשר שצריך להקטיר את המחובר לו. ואף לרבי יוחנן הכי הוי, אלא דסבר דמאחר דמצות התורה להקטיר אף המחובר לבשר, משלימו לכזית. [ולכאורה אפשר לבאר דחוץ מדין אבר איכא דין "כזית בשר", ובהא איפלגו אי העצם יכול להצטרף ל"כזית בשר" וכן נראה מדברי הרמב"ם (פי"ט ממעשה הקרבנות ה"י)].

כה גמ', המעלה ראש בן יונה וכו'. כתב הפנים מאירות, דנקט "ראש בן יונה", משום דאיכא מאן דאמר לקמן (קח:): דבעינן אבר שלם, ובראש בן יונה שייך אבר שלם אף דאין בו כזית. והמקדש דוד (ה, ד) כתב, דנקט "ראש בן יונה", משום דסתם איבר שאין בו כזית, גם בפנים אין בו מצות הקטרה, ופשיטא דאין מלח משלימו לכזית, ודוקא ראש בן יונה יש בו דין הקטרה בפנים, כדילפינן לעיל (סה:), ויש לומר דהיינו דוקא בפנים אבל בחוץ פטור, משום דאיכא הלכה דכזית, כמו שכתבו תוס' ד"ה רבי יוחנן, ולהכי מספקא ליה לרבא אי מלח משלים כיון דיש בו דין הקטרה בלאו הכי. ומיושבת קושיית השפת אמת, איך יצטרף המלח לכזית, הא אין מצוה למולחו כיון דאין בו דין הקטרה, דהוי פחות מכזית, דבראש בן יונה איכא מצוה אף על פחות מכזית.

דף קח ע"א

א רש"י ד"ה מלח, אי פריש מצוה לחזור ולמולחו דכתיב ולא תשבית וכו'. הקשה החזון איש (מנחות כה, טז), הא אפשר לקיים מצות לא

שמה חלוקה, וריש לקיש פליג, וכיון דקיימא לן כרבי יוחנן, כתב רש"י, דלא שמה חלוקה. והוסיף, דרש"י כאן לא פירש כן, משום שרצה ליישב דברי אביו אף לריש לקיש. ועיין עוד מה שכתבנו לעיל (בעמוד א') אות ה. **יג גמ', השוחט על גגו של היכל חייב וכו', לאו לאתווי גגו.** הקשה בחידושי הגרי"ז, כיון דגגין לא נתקדשו, אמאי צריך לאתווי מקרא דחייב, ומאי טעמא דרבא דפטור. וביאר, דהא דגגין לא נתקדשו, אין הפירוש דגגין הופקעו מקדושה, דהא אילו לא היה להם גג היה אירם קדוש מדין אויר עזרה, ורק משום דהגג נעשה רשות בפני עצמו אינו קדוש, ולכך סלקא דעתין דפטור.

יד גמ', שם. כתב בחידושי הגרי"ז, שבלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש, ודאי דחייב, דאינם קדושות כלל. [אלא דנתרבו לעיל (נו.) מקרא, דאובלין שם קדשי קדשים], ולא דמי לגג ההיכל. עיין באות הקודמת. וכן נקט המקדש דוד (כו, ז). אמנם המנחת חינוך (קפו אות ה) כתב, דהווי כגגו של ההיכל, ולרבא פטור. וכן כתב החזון איש (כ', השני, ה).

טו גמ', אלא לאיתווי כולה בחוץ וצוארה בפנים. החזון איש (כ, השני, ה) נסתפק, לשיטת הרמב"ם (פ"א מפסולי המוקדשים הי"ד), דהא דדרשינן לעיל (כו.) "והביאום לה" עד שתהא כולה לפנים, הוי לעיכובא, אי בכחאי גווא דמקצתה בחוץ חייב משום שחוטי חוץ. (דלשיטת תוס' (שם) ד"ה חתך, דהוי לכתחילה, ודאי דפטור). והביא לשון הרמב"ם (פי"ח ממעשה הקרבנות ה"ט) דכתב, עד שתהא הבהמה כולה במקדש, דמשמע דגם מקצתה בחוץ חייב. אלא דכתב, דאפשר דרובה ככולה קאמר.

טז גמ', ריש לקיש אמר פטור קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא. כתב רש"י לקמן (קיט.). ד"ה זו, דסבירא ליה דהותרו הבמות אחר החורבן. וכן מבואר בדברי התוס' ד"ה ריש לקיש, שהקשו דלפירך עליה מכמה משניות דלא הותרו הבמות. אבל תוס' לעיל (סא.) ד"ה מאי (המתחיל בדף ס:) כתבו, דלכולי עלמא לא הותרו הבמות, והא דלריש לקיש המעלה בחוץ פטור, היינו משום דאינו ראוי לפתח אוהל מועד, אבל לרבי יוחנן דסבירא ליה דקדשה לעתיד לבוא, הוי ראוי לפתח אוהל מועד, דיכול לבנות מזבח במקומו ויקריב עליו, או דמיירי בהעלאת קטורת, דלא בעי מזבח.

יז גמ', א"ר אליעזר כשהיו בונים בהיכל היו עושים קלעים בהיכל קלעים בעזרות וכו', מאי לאו מכלל דר"א סבר לא קידשה. כתב רש"י בשבועות (טז.) ד"ה אלא, דקסלקא דעתך דבעינן להנך קלעים, כדי להכשיר העזרות להקריב קרבן, דאם אין בית אין קרבן. [דהיינו דהוצרכו לקלעים דהיכל, דאי לאו הכי לא שייך קדושת עזרה]. ורש"י במגילה (י.) ד"ה קלעים פירש, דקסלקא דעתך דעשו קלעים במקום חומת ההיכל, כדי שיהא המזבח הבנוי בעזרה קרוי "אשר פתח אוהל מועד", דהיינו דמקום המזבח הוא פתח אוהל מועד, ובלי אוהל מועד אין המזבח במקומו.

יח גמ', אלא שבהיכל בונים מבחוץ. פירש רש"י במגילה (י.) ד"ה בונים, כדי שלא יכנסו הבונים לתוך ההיכל. ובעין זה פירש רש"י בשבועות (טז.) ד"ה אלא, כדי שלא יזונו עיניהם מן ההיכל.

יט גמ', א"ר יהושע שמעתי שהיו מקריבין אע"פ שאין בית וכו'. הקשה הרשב"א בשבועות (טז.), הא שחיטת קדשים צריכה פתיחת דלתות,

לחבירו ולא לשם עבודת כוכבים. וכתב השפת אמת, דסברת רש"י, דבגוונא שרוצה לשורפו סתם באש אין צריך מיעוטא ד"לה", דלא מיקרי "אשר יעלה".

(ח) בא"ד, ואם הזיד בעבודת כוכבים וכו'. כתב בתוספות הגרע"א (פ"ג משנה ג אות ק) דמצי נמי למימר דשגג בשתיקה, דאינו חייב ב' חטאות. (ט) רש"י ד"ה העלה, מאותה בהמה עצמה. כתב הרדב"ז (פי"ט ממעשה הקרבנות הי"א), דמשמע מדבריו, דאי העלה מבהמה אחרת, אפילו לא נודע לו בינתיים חייב, דבהמות מחלקות. נולכאורה יש לבאר כוונת רש"י, דהא דלרבי יוסי חייב אחד, היינו משום דלבטוף העלה את כל הבהמה או את כל האבר ולכך בעינן מאותה בהמה עצמה (ש.א.).

(י) מתני', ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח וכו'. כתבו הרמב"ם (ספר המצוות ל"ח ז) והחינוך (קפו) דצריך להעלות על האש. אבל הערוך לנר (יבמות ז:), כתב, דמרש"י (שם) ד"ה כגון דכתב, דבמעשה אליהו היתה העלאת חוץ אף דירדה האש מן השמים, מוכח דחייב אף היכא דהעלה בלי נתינת אש. נולכאורה יש לדחות דשאני התם דנתינת האש לא היתה תלויה בידי אדם אלא בידי הקדוש ברוך הוא, וידע שתרד אש].

(יא) מתני', שם. כתב המקדש דוד (ו, יז), דיש להסתפק לרבי יוחנן דאמר במנחות (כו:), דהקטרת פנים אינה הקטרה עד שתצית האור ברובו, אי בהעלאת חוץ נמי בעינן לה, או דדוקא בפנים משום דבעינן הקטרה "כקטור הכבשן" ואין הכבשן מעלה עשן עד שתצית האש ברובו, מה שאין כן בחוץ, דסגי בהעלאה" גרידא.

(יב) רש"י ד"ה שיעלה, שיבנה מזבח לשם כך ויעלה. וכן פירש רש"י לקמן (עמוד ב') ד"ה על הצור. ודייקו מדבריו החסדי דוד (על התוספתא פי"ב ה"א) והחזון יחזקאל (שם), דאם היה המזבח בנוי והעלה, פטור. וכן משמע בתוספתא (שם). אבל הזבח תורה כתב, דברמב"ם (פי"ט ממעשה הקרבנות ה"א) משמע, דאפילו לא עשאו בעצמו, אלא מצא שבנה אחר, נמי חייב. נולכאורה יש לומר דטעמא דרש"י, דעל ידי עשייתו מזבח לשם ה' הוי "העלאה לה". והוא מה שכתב רש"י לקמן (עמוד ב') ד"ה גובהה, דלמאן דאמר דלא בעינן מזבח, הא דנח בנה מזבח, לא הוי לחובת מזבח אלא שיהיה נוח להשתמש].

(יג) גמ', שאני התם דאמר קרא ההוא אחד ולא שנים. כתב הריטב"א בקידושין (גג:), דהא דאיצטריך קרא, ולא ילפינן ליה מדכתיב "בעשותה", כדדרשינן בשבת (צג:), יחיד שעושה ולא שנים, היינו דלא נימא לרבנות מדכתיב "איש" איש כדמרבינן בהעלאה. [ואף לרבי יוסי (לקמן עמוד ב')] דסבר דאף בהעלאה שנים שהעלו פטורין, והא דכתיב "איש איש", דדברה תורה כלשון בני אדם, מכל מקום אי לאו דפטריה קרא, הוי מרבין מ"איש איש" לחיבו, וכמו שכתבו תוס' בבבא מציעא (לא:), ד"ה דברה, דלא אמרינן דברה תורה אלא היכי דמוכח. (ש.א.).] וכתב בתוספות הגרע"א (פי"ג משנה ב אות קא), דמדלא תירץ דאתיא להיכא דזה אינו יכול וזה אינו יכול, מוכח דפטור אף כהאי גוונא. והמקור חיים (או"ח רסו) והגרע"א בחידושו (שבת שם) תירצו קושיית הריטב"א, דשנים שעשו פטורין רק מקרבן, והכא איצטריך קרא לפוטרום אפילו ממלקות. והפני יהושע (שבת שם) כתב, דהפטור דשנים שעשו, אינו אלא במלאכת שבת, ולכך איצטריך

תשביט גם במלח אחר, ואין חיוב לאסוקי על גב המזבח המלח שנפל מן האבר, ואם כן לא עדיף מלח מעצם.

(ב) גמ', שחיטת לילה איכא ביניהו וכו'. פירש רש"י ד"ה שחיטת, דלרבי אם שחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור, לפי שלא היתה לה שעת הכושר, ולרבי אלעזר חייב, דהא אם עלה לא ירד. ותמה בתוספות הגרע"א (פי"ג משנה א' אות צט), הא קתני במתניתין לקמן (קט:), דכל היכא דאם עלה לא ירד, חייב בחוץ, ואם כן מאי טעמא דרבי דפטור בשחיטת לילה וקבלה בכלי חול. ועיין מה שכתבנו לעיל (קו) אות א.

(ג) תוס' ד"ה שחיטת לילה, בתוה"ד, וקצת תימה זעירי ורבה אמאי נקטי הכא וכו'. כתב הפנים מאירות, דלולי מה שכתבו לעיל, לא היה קשה. דהיה אפשר לומר, דניחא להו למינקט גוונא דלרבי יוסי הגלילי פטור ולרבנן חייב, מה שאין כן חוץ לזמנו וחוץ למקומו דאפילו לרבנן פטור. אבל השתא דכתבו, דאף בשחיטת לילה לרבנן פטור אליבא דרב יהודה, שפיר קמקשו.

(ד) גמ', אמר רבא כל היכא דנטמא טומאת הגוף ואחר כך נטמא בשר דכולי עלמא לא פליגי דחייב וכו'. כתבו תוס' בחולין (קא:), ד"ה בנטמא, דלפי זה הא דקאמרי רבנן במתניתין לעיל (קו) לרבי יוסי הגלילי, דאף טמא שאכל את הטהור כיון שנגע בו טמאהו, דרבנן היו סבורין דטעמא דרבי יוסי הגלילי משום דמחולל ועומד הוא, וגמר מתרומה דכהאי גוונא פטור, כדאמרינן בחולין (קיג:). והא דבתרומה לא קשיא להו כן, דאיכא לאוקמי כגון שתחב לו חבירו לתוך פיו, מה שאין כן הכא, יודעין היו דרבי יוסי הגלילי מחייב אף בגוונא דלא תחב לו חבירו. [נאמנן תוס' לעיל (קו)]. ד"ה כיון, כתבו, דהיינו משום דסתמא דמילתא מיירי קרא בכל גווני, ולפי זה ליכא לשנויי הכי. ואפשר לומר כמו שתירץ הרש"ש (שבת צא:), דמשכחת לה בכזית שאינו מקבל טומאה, ורק בקדשים מקבל, משום דחיבת הקודש מכשרתם, וכמו שכתבנו לעיל (קו) אות ו בשמו]. ועיין עוד שם. והחמדת דניאל (לעיל קו). כתב, דדרך התנאים לסתור דברי החולקין עליהם אף בטעם שאינו, ומסתירי טעמם האמיתי. וכמו שכתבנו לעיל (שם) באות ד.

(ה) מתני', שהשוחט להדיוט חייב וכו'. כתבו השפת אמת, והמקדש דוד (כו, ט), דהזורק להדיוט, תליא בפלוגתא דרבי עקיבא ורבי ישמעאל לעיל (קז:), דרבי עקיבא דילף חיובא דזורק מהעלאה, פטור, ורבי ישמעאל דילף חיובא דזורק משחיטה, חייב.

(ו) מתני', שהשוחט להדיוט חייב והמעלה להדיוט פטור. פירש רש"י ד"ה השוחט, דהשוחט להדיוט היינו לאכילת הדיוט, והמעלה להדיוט היינו לשם עבודת כוכבים. וכתב הזבח תורה, דאי המעלה להדיוט היינו לשם עבודת כוכבים, על כרחך דגם בשוחט אפילו אם כיוון לשם עבודת כוכבים חייב, דהא קתני חומר בשחיטה מבמעלה, והא דפירש רש"י דשחט לצורך אכילת הדיוט, רבותא קאמר, דאף דלא נתכוין לשחוט כדי להקריבו לעבודת כוכבים, אלא לצורך אכילת אדם, חייב. ועיין באות הבאה.

(ז) רש"י ד"ה והמעלה, בתוה"ד, וחייב משום דעובד עבודת כוכבים. כתבו תוס' ד"ה והמעלה (נדפס בעמוד ב'), דבחנם כתב כן, ואיירי במעלה

ולא נתכוין לעובדו בכך.

(ט) גמי, רבי יוסי אומר הוא אחד ולא שנים וכו'. הקשה הפנים מאירות, תיפוק ליה הא, בקל וחומר דרבי שמעון. ותיריך, דמילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא. והחק נתן והלשם זבח תירצו, דמקל וחומר לא הוה מצי למילף, דהוה אמינא ד"איש איש" אתא לרבוויי, דכיון דאיכא למדרשיה דרשינן, ולא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם. ובהכי יישב הלשם זבח, קושיית הצאן קדשים, מאי פריך להלן לרבי יוסי, שוגג אנוס ומוטעה בהעלאה מנלן דפטור, נילף קל וחומר משחיטה. אלא דלולי דקרא פטור להדיא, הוי מרבינן ליה לחיובא מקרא ד"איש איש".

(כ) גמי, נפקא ליה מדרם יחשב לאיש ההוא דם שפך ואפילו השוחט לאיש. הרמב"ם בפירושו המשניות (פי"ג משנה ג') והרע"ב (שם) פירשו, דהריבוי הוא מלשון "לאיש". אמנם הרמב"ם ביד החזקה (פי"ח ממעשה הקרבנות הט"ז) פירש, דילפינן לה מ"דם שפך", דאף ששחט לשם הדיוט והוי כדם הנשפך ולא כקרבן, מכל מקום חייב. וכתב המרכבת המשנה, דהרמב"ם לא גריס תיבות, "ואפילו השוחט לאיש".

(כא) גמי, אמר ר"ל מחלוקת בד' וה' אברים וכו'. שיטת רש"י ד"ה אבל בהמה, דאינו חייב בחוץ עד שיקריב כל הבהמה או כל האבר. והקשה המשנה למלך (פי"ט ממעשה הקרבנות הי"א), הא תנן לקמן (קט.), דהמעלה כזית מן העולה והאימורין בצירוף, חייב, הרי דבלי צירוף חייב על כזית. ותיריך, דמתניתין דהתם מיירי, בגוונא דהקריב כל הבהמה בפנים, ולא נשאר אלא כזית והקטירה בחוץ, דכולהו מודו דחייב על כזית. וכן תירץ הקרן אורה. אבל כתב, דמרש"י לקמן (קט.): ד"ה ר"א פוטר לא משמע כן. עוד הקשה, דאכתי תיקשי ממתניתין לקמן (קט.): דקתני שאם הקריב מהקומץ והלבונה כזית בחוץ, חייב. ולכך כתב לבאר המשנה למלך, דמתניתין לקמן איירי במוקטרי פנים, ובכהאי גוונא סבירא ליה לריש לקיש דלכולי עלמא חייב בחיטורן, ולרבי יוחנן הוי כרבי שמעון דמחייב במוקטרי פנים בכזית, והכא איירי במוקטרי חוץ. אבל אכתי הביא מרש"י (שם) ד"ה והקטרת, דכתב דקסבר תנא דמתניתין דהתם (שם), דכי כתיב אותו אתי למעוטי פחות מכזית, [ועיין מה שביארנו דבריו שם באות ט]. ולפי זה מתניתין דלקמן דלא כרבי שמעון ודלא כרבי יוסי. ולעולא ללישנא קמא הוי כרבי שמעון. ואם כן הדרא קושיא לדוכתא, איך יתכן דבחדא משנה הביא רבי מחלוקת רבי שמעון ור' יוסי בשיעור ההקטרה, ולכולי עלמא אבר חסר פטור, ובמשנה הסמוכה מביא שתי דעות אחרות דאתו דלא כמאן. עוד הקשה, מי דחקו לריש לקיש לומר כן דבאבר אחד דברי הכל אינו חייב אלא אחת, הא שנינו משניות דמחייב על כזית. והכסף משנה (שם) כתב לבאר, דמתניתין דלקמן איירא באבר שלם ומכל מקום בעי כזית.

(כב) גמי, שם. הקשה הקרן אורה, לפירוש רש"י ד"ה אבל בהמה, דאינו חייב לר' יוסי עד שיקריב כל הבהמה, לא ליחייב אפילו אחת כיון שנודע לו בינתיים, דקיימא לן דיש ידיעה לחצי שיעור, כמו שפסק הרמב"ם (פ"ו משגגות ה"ח). ותיריך הליקוטי הלכות, דהא דבעינן לכל הבהמה אינו משום דאי לאו הכי חסר בשיעור, אלא דהוי תנאי בהעלאה. וביאר החזון איש (קמא סימן מ' סק"ה) דבריו, דכמו דאם הקטיר כולה בפנים והשאר

קרא הכא לפטור אף בשחוטי חוץ. וכן כתב המנחת חינוך (מצוה טו, ט). וכן איתא כבר בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן כח). והגר"י אברמסקי (בספר הזיכרון עמוד עה) ביאר, דפטור שנים שעשו, היינו דוקא היכא דעיקר החיוב על המעשה, כמו במלאכת שבת, אבל בשחוטי חוץ דהחיוב על התוצאה, דהיינו שהקרבן נשחט בחוץ, אי אפשר לפטור מהאי טעמא.

דף קח ע"ב

(יד) גמי, למעוטי שוגג אנוס ומוטעה. הקשו התוס' בד"ה שוגג, למה לי קרא לאנוס, הא אנוס רחמנא פטריה. ותיצרו, דאנוס דהכא היינו אומר מותר. ובחידושי הרשב"א (קידושין מג). תירץ קושייתם בשם הראב"ד, דאיצטריך קרא למיפטר אנוס, דכיון דכתיב גבי שחוטי חוץ "דם שפך", הוה אמינא דאקשיה רחמנא לרוצח, מה רוצח יהרג ואל יעבור הכא נמי יהרג ואל יעבור, קמשמע לן. וצריך לומר דסבר דרוצח שהרג באנוס חייב, וכעין שכתבו התוס' בעבודה זרה (נד). ד"ה הא בשם הסמ"ג, דהעובד עבודה זרה באנוס בפרהסיא חייב מיתה. ובחידושי הרמב"ם (קידושין שם) כתב, דקרא אתא לשוגג ומוטעה, ונקט אנוס אגב גררא. כיון ד"הוא" משמע, שיהא בדעתו לגמרי ולא אנוס. והתוספות הרא"ש (שם) ביאר, דאנוס, היינו שעדים אומרים לו דבהמה זו אינה קרבן. [ורצה לומר, דאף דבשאר מקומות העושה על פי עדים חייב קרבן כדאמרינן ביבמות (פז:), הכא פטור].

(טו) גמי, שם. הקשו תוס' ד"ה שוגג, למה לי קרא למיפטריה מכרת כשהוא שוגג, הא פשיטא דבר קרבן הוא. ותיצרו, דסלקא דעתך, דאי לא מייתי קרבן ליהוי בכרת. ובחידושי הרשב"א (קדושין מג). כתב בשם הראב"ד, דשוגג ומוטעה בגררה דאנוס נקט להו ואנוס איצטריך, כמו שהבאנו באות הקודמת.

(טז) גמי, שם. "שוגג", פירש רש"י בכריתות (ב). ד"ה ועל, דהיינו שהוא שסבור שהוא חולין. ו"מוטעה", פירש רש"י הכא ד"ה למעוטי, דהיינו על ידי אחרים. והתוספות הרא"ש (קדושין מג). פירש, דמוטעה היינו כגון דחשב שהוא בית המקדש. והקשה העולת שלמה, דאי שוגג היינו דסבור שהוא חולין, הא הוה ליה מתעסק. [וכן קשה לפירוש התוספות הרא"ש. אמנם עיין שם שחילק בין האי גוונא להיכא דכסבור שהוא חולין]. והמנחת ברוך (סימן י') כתב, דפטורא דמתעסק, היינו רק בכגון שחשב שהוא תלוש ונמצא מחובר, וחתיכת מחובר היינו תלישה, וחיתוך תלוש הוי מעשה חתיכה בעלמא, ואם כן לא נתכוין לעשות איסור כלל. אבל בשחוטי חוץ שהאיסור הוא השחיטה, אם כן כשמתכוין לשחוט, מחשב לעשות דבר שיש עליו איסור בקדשים, ובכהאי גוונא ליכא לפטורא דמתעסק.

(יז) תוס' ד"ה שוגג, בתוה"ד, ושמא האי אנוס פרט לאומר מותר. הקשה הצאן קדשים, הא כתבו התוס' במכות (ז): ד"ה אלא ובעוד מקומות, דאומר מותר לאו אנוס הוא. וכתב הלשם זבח, דודאי לאו אנוס גמור הוא מדאיצטריך קרא למיפטריה, אלא דקרי ליה אנוס, לפי שדומה קצת לאנוס.

(יח) תוס' ד"ה והמעלה, בסוה"ד, כיון דאינן מתכוין לשם עבודת כוכבים. ביאר התפארת ישראל (פרק יג משנה ג), דהעלה כדי לעשות לו נחת רוח,

הקרבות הי"א), דאיהו נמי סבירא ליה כרבי יוחנן. וההפרש ביניהם, דר' יוחנן ביאר דלכולי עלמא "אותו" אתי למעט אבר חסר. אבל עולא לא הכניס עצמו לברר אמאי קאי האי מיעוטא.

כט גמי, כמאן מהדרינן פוקעין לגבי מזבח כמאן דלא כר' יוסי. כתבו **הצאן קדשים והפנים מאירות**, דהא דלא קאמר דאף לר' יוסי מהדרינן פוקעין, והא דלא מיחייב אמוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ, משום דסבירא ליה כר' ישמעאל **דלעיל** (קז). דנפיק ליה מ"לא יביאנו". וכדפירש **רש"י ד"ה ומ"ס פטור**, בדעת ר' יוחנן. דקים ליה, דרבי יוסי סבירא ליה כרבי עקיבא (שם) דנפקא ליה זריקה מ"או זבח", ולחלק נפקא ליה מ"לא יביאנו", ולית ליה אלא חד מיעוט, ואפילו הכי פוטר במוקטרי פנים, ועל כרחך היינו משום דלא מהדרינן פוקעין. אבל בדעת **תוס' ד"ה אכל** שכתבו דר' ישמעאל סבירא ליה דלא מהדרינן פוקעין, כתב **המשנה למלך** (פי"ט ממעשה הקרבנות הי"א), דסבירא להו מכח קושיא זו, דסוגיין פליגא עם הסוגיא דלעיל, וסברה דטעמא דרבי ישמעאל משום דלא מהדרינן פוקעין. **ל' גמי, מאי טעמא דרבי יוסי דכתיב ויבן נח וכו'.** עיין מה שכתבנו לעיל (בעמוד א') אות יב.

לא גמי, קרן וכבש וריבוע ויסוד מעכבין בבמה גדולה ואין מעכבין בבמה קטנה. כתב **החזון איש** (סימן כ (ב) סק"ו), דמכל מקום לא דמי לסלע, דמזבח היינו אבנים הרבה, כדאיתא **בעבודה זרה** (נג): "בימוס אבן אחת, מזבח אבנים הרבה". והוסיף, דאפשר דבעינן שיהיה גבהו עשרה טפחים ורחבו ד' על ד' כשיעור מסוים. [וצריך עיון, דכתיב **בשמואל** (א, יד, לג), והובא **לקמן** (קכ), דשאל אמר, "גלו אלי היום **אבן גדולה**", דהיינו להקריב עליה כדכתיב התם, ולכאורה מבואר דסגי באבן אחת. (ש.א.).]

דף קט ע"א

א מתני, אחד קדשים וכו', שהיה פסול בקודש והקריבין בחוץ חייב. שיטת **התוס' לעיל** (סא). **ד"ה קודם, וביומא** (סג). **ד"ה שלמים**, דאף על שחוטי חוץ חייב, היכא דדינים שאם עלה לא ירד. אבל **תוס' לעיל** (נט), המתחיל בעמוד א' **ד"ה עד** כתבו, דהיינו בהעלאה, דכיון שהשחיטה נעשית בפנים כהלכתה, מיחייב בהעלאה כיון דמתקבל בפנים, אבל היכא דהשחיטה אינה כהלכתה לא, אף היכא דדינו שאם עלה לא ירד. **ובחידושי הגרע"א** (יומא שם), תמה על דבריהם מגמ' **דבכורות** (טז).

ב מתני, המעלה כזית מן העולה ומן האימורין בחוץ חייב. כתב **המנחת אברהם**, דמדאיצטריך לאשמועינן דמצטרפין, משמע דהאימורין דעולה אינם מוקטריין מדין הקטרת הבשר, אלא כמו אימורין דשאר קרבנות, ולכך איצטריך לאשמועינן דמצטרפין, והוסיף, דנפקא מינה למה שביאר **בחידושי מרן רי"ז הלוי** (ריש הלכות מעשה הקרבנות), דבהקטרת אימורים גם העצמות קריבין אף שפרשו, דהכל הוי בכלל הקטרת אימורין, ואם כן אף בעולה יהיה כן. ועיין עוד מה שכתבנו באות ז, אי מצטרף אף משתי בהמות.

ג מתני, שם. עיין מה שכתבנו לעיל (קח): אות כא. לגבי הא דמבואר הכא, דשיעור חיוב העלאת חוץ בכזית.

ד גמי, ת"ל זבח. כתב **הטהרת הקודש**, דהא דלא סגיא בילפותא ד"זבח"

כזית והקטירו בחוץ חייב, הכי נמי כיון שהעלה כולה בחוץ חשיב האי כזית בתרא לחייב עליו. ולפי זה כתב, דאם אדם אחר העלה כולה והוא העלה כזית האחרון נמי חייב, וכן כשהזיד כולה [ועשה תשובה], ושגג בכזית אחרון.

כג רש"י ד"ה אבל באבר אחד, והקריב לחצאין לאחר שהקריב שאר האיברים. הקשה **הפנים מאירות**, אם כן לרבי שמעון דחייב על כל אבר ואבר, אמאי אינו חייב אלא אחת, הא היה לו להתחייב אף על הקטרה ראשונה. וכתב, דכוונת **רש"י**, שהקריב שאר האיברים בפנים. **והחזון איש** (קמא סימן מ סק"ה) תירץ, על פי מה שכתב באות הקודמת, דמיירי דאחר העלה את כולה, (או שהוא העלה במזיד ושב בתשובה).

כד בסוה"ד, או מיירי שפקע מעל האש וחזר והחזירו. ביאר **המשנה למלך** (פי"ט ממעשה הקרבנות הי"א), שהקטיר כל הבהמה בחוץ, ופקע חצי אבר מעל גבי המזבח. דחייב לכולי עלמא רק על מה שהקריב קודם שפקע. וכן כתב **הליקוטי הלכות**. אלא דהקשה, דלפי זה קשה לישנא דגמרא **אבל באבר אחד**. **והקרן אורה פירש**, דהיינו שפקע בפנים, ובפוקעין דפנים חייב לכולי עלמא אפילו על אבר אחד. אבל הקשה, דאם כן יתחייב על כל כזית וכזית. [אמנם לפירוש **החזון איש** (באות הקודמת) אתי שפיר, דמיירי שהקטיר כל הבהמה בחוץ, ועליה לא נתחייב, כגון דאחר העלה אותה, או דהעלה אותה במזיד, ופקע אבר שלם והעלהו לחצאין, דלכולי עלמא חייב רק על חציה השני שבו השלים האבר או כל הבהמה. (ש.א.).]

כה גמי, ור' יוחנן אמר מחלוקת באבר אחד וכו', ומר סבר פטור. פירש **רש"י ד"ה ומ"ס פטור**, דפטור משום דנפקא ליה מלא יביאנו כר' ישמעאל. ביאר **המשנה למלך** (פי"ט ממעשה הקרבנות הי"א), דמתניתין איירי במוקטרי פנים שנשאר אבר שלם והעלה מקצת ממנו בחוץ וחזר והעלה מקצת ממנו, ומשום הכי לרבי שמעון חייב על כל העלאה, ד"אותו" לא קאי אמוקטרי פנים. ור' יוסי סבר דחייב אחד על כל האבר, כרבי ישמעאל דמוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ פטור, דבעינן אבר שלם.

כו תוס' ד"ה אבל בהמה, בתוה"ד, ומר סבר פטור כר' ישמעאל דלעיל וקסבר דלא מהדרינן פוקעין. כתב **המשנה למלך** (פי"ט ממעשה הקרבנות הי"א), דאף **דלעיל** (קז). אמרינן, דטעמא דר' ישמעאל משום דכתיב "לא יביאנו", ואיצטריך האי קרא, משום דאי לאו הכי הוה אמינא דכיון דמהדרינן פוקעין אלמא הקטרה היא, כדפירשו **רש"י ותוס' (שם) ד"ה חד**, אם כן מוכח דרבי ישמעאל סבר דמהדרינן פוקעין. וסבירא להו לתוס' דהאי סוגיא פליגא אסוגיין דלעיל, וכמו שיבואר להלן אות כט. וטעמא דר' ישמעאל, משום דסבר דלא מהדרינן פוקעין, ואין חילוק בין מוקטרי פנים למוקטרי חוץ. ודלא **כרש"י ד"ה ומ"ס פטור**, דכתב, דטעמא דר' ישמעאל מקרא ד"לא יביאנו".

כז גמי, דאמר עולא הכל מודים במוקטרי פנים שחסרו והעלה בחוץ שחייב וכו'. כתב **המשנה למלך** (פי"ט ממעשה הקרבנות הי"א), דמכל מקום אף לרבי שמעון בעינן כזית במוקטרי פנים. אבל **המנחת חינוך** (תמ, יב) כתב, דלעולא, אליבא דרבי שמעון חייב במוקטרי פנים אף אפחות מכזית.

כח גמי, איכא דאמרי אמר עולא וכו'. כתב **המשנה למלך** (פי"ט ממעשה

ולרבנן סגי בכזית ולרבי אליעזר כיון דכל הקומץ מעכב בעי הקטרת כל הקומץ]. ועיין עוד במה שכתבנו **לעיל** (קח:) אות כא.

(י) **בסוה"ד**, ותנן הקטיר קומצו פעמים כשרה וכו'. **כתב הטהרת הקודש**, דרבי אליעזר על כרחך נמי מודה דבהקטיר פעמים כשרה, דאי לאו הכי, לא היה מודה בשייר מהם כזית והקריבו בחוץ, אלא דסבר דשאני התם דהקטיר הכל.

(יא) **רש"י ד"ה וכולן שחסרו, בתוה"ד**, והאי בכולן לאו אלבונה קאי וכו'. **כתב החזון איש** (מנחות כא סק"ט), דהיינו אסיפא, דרבי יהודה ורבי שמעון פליגי במקום שחסרה הלבונה. אבל ברישא, דרבי אליעזר פוטר עד שיקריב את כולן, היינו משום, דאם הקטיר בפנים ב' קורטי לבונה בשעה שכל הלבונה קיימת, ואחר כך נאבד השאר, פסול, משום דהוי חצי מתיר. אבל מדברי **התוס' ד"ה דקבעינהו**, מוכח דלא סבירא להו כן, כמו שכתבנו באות טו.

(יב) **רש"י ד"ה אמר רבה, בתוה"ד**, והאי פרס שיעור דרבנן הוא. אבל **תוס' בכריתות** (ו: ד"ה **המפטם** כתבו, דשיעור "פרס", הוא הלכה למשה מסיני. וכתב **המשנה למלך** (פ"ג מתמידין ומוספין ה"ב), דסברי דהא דאמרין הכא דיוצאין בכזית, היינו משום דכך נאמרה ההלכה, דלכתחילה בעינן פרס ובדיעבד סגי בכזית. **והגבורת ארי** (יומא מד:) תמה על רש"י, דאיך הקטירו בשבת פרס שחרית ופרס בין הערבים, הרי מדאורייתא יוצאין בכזית, והוי ריבוי בהבערה.

(יג) **גמ', כי פליגי בהקטרה דפנים**. הקשה **השפת אמת**, דאכתי יתחייב משום דראוי לבוא להיכל. ותירץ, דכדי לחייב בחוץ, בעינן קידוש כלי, וקידוש הקטורת ביום הכיפורים במלא חפניו, ולא בכלי, ואינו ראוי להיכל רק להקטרה דלפני ולפנים. והקשה בהגה"ה על השפת אמת, דהא נעשה במכתשת ונתקדש בכלי. וכתב, דדבריו כהיש מפרשים שהביאו **תוס' בשבועות** (יא.), דהמכתשת היה כלי חול. עיין שם. ובספר **דם זבחים** כתב, דכשחפנן ביד, נקבע על ידי החפינה דוקא לפנים, [נעדיף מקביעותא דמנא], ואינו ראוי עוד לקטורת דהיכל.

(יד) **רש"י ד"ה מלא חפניו דוקא**, ובבת אחת. הקשה **המשנה למלך** (פ"ט ממעשה הקרבנות ה"א), למה הוצרך לומר כן, הא רבי אליעזר פוטר בכזית אפילו אם הקטרה מלא חפניו כשרה בשתי פעמים. דהא קומץ דכשר בשתי פעמים, ומכל מקום פוטר רבי אליעזר, (כמו שכתבנו באות יז). וכתבו **הצאן קדשים והפנים מאירות והחק נתן**, דכונתו ליישב קושיית **תוס' ד"ה ומר סבר**, למה לי למימר דטעמא דרבנן דמלא חפניו לאו דוקא, אפילו יהא דוקא הווי מחייבי רבנן אכזית, מידי דהוי אקומץ. ולפי מה שכתב רש"י אתי שפיר, דשאני קומץ דתנן "הקטיר קומצה פעמיים כשרה", הלכך הקטרה היא כמו שכתב **רש"י בד"ה והקטרת**, מה שאין כן קטורת אי אמרינן דמלא חפניו דוקא, בעי להקטיר מלא חפניו בבת אחת, ומשום הכי כזית ממנו אינה הקטרה. ואקושיית **תוס'** השניה כתב **החק נתן**, דאי אמרינן דקביעות מנא מילתא היא, צריך להקטיר בבת אחת, כל מה שהוקבע במנא.

(טו) **תוס' ד"ה דקבעינהו במנא**, למאי דאסיקנא וכו'. ביארו **הצאן קדשים והעולת שלמה**, דהוי קשה להו אף בלא המסקנא, מאי טעמא דרבי אליעזר

לחודא, היינו משום דאיצטריך "עולה", למעט המעלה מבשר חטאת, כדאמרין **לקמן** (קטו:). וכן כתב **העולת שלמה** (**לעיל** קז:). והוסיף, דלמאן דאמר **לקמן** (ק"ט:): דזבח לא משמע עוף, אתי שפיר בלאו הכי, דאיצטריך "עולה" משום עולת העוף.

(ה) **גמ', מנין לרבות וכו', והיוצא**. כתב **החפץ חיים** (בביאורו על התורת כהנים אחרי מות פ"י ה"ג), דאף דכל ההעלאות דבחוץ, יוצא נינהו, ובהכי חייב רחמנא בהעלאת חוץ. [וכן קשה הא דאמרין אין לי אלא כשרים וכו', הא גם כשרים אלו נפסלו ביוצא]. מכל מקום הוי מצינן למימר דקרא מיירי רק בגוונא שהוציא את הדם לכתחילה מבפנים כדי לזורקו בחוץ, (וכן שהוציא האימורין כדי להקטירן בחוץ), דכיון שקודם שהוציאן היה ראוי בפנים, חייביה רחמנא. אבל הכא מיירי בשכבר יצא לחוץ ונפסל, ואחר כך נטלן וזרקן (או הקטירן), וסלקא דעתין דבכהאי גוונא פוטר.

(ו) **תוס' ד"ה עולה, בתוה"ד**, ועוד דתודה וכו', אבל בלחם לא. הקשה **העולת שלמה**, מאי טעמא לא הקשו מבשר שבתודה דליכא מעילה, ולא מחייב בחוץ.

(ז) **בא"ד**, הני מילי בפני עצמן אבל איצטרופי לא. **הקרבן אורה** ביאר דבריהם, דמשני קרבנות אין מצטרפין, משום דאין בו שיעור הקטרה לא מזה ולא מזה, דבפנים נמי לאו הקטרה היא. [וכן יש לומר דאף אי נימא דשני קרבנות מצטרפין, הכא שאני דהווי שתי עבודות]. אבל **רש"י במעילה** (טו: ד"ה **למעולה**, ובעמוד (ב') ד"ה ה' **דברים**, פירש, דהא דמצטרפין היינו לחייב משום מעלה בחוץ. וכתב **המנחת אברהם**, דאף אי נימא דלקים דין הקטרה בעינן שבכל קרבן יהיה כזית, מכל מקום בהעלאת חוץ אפשר דחיובו משום מעשה העלאה, וכיון דמכל מקום איכא כזית מדין כולם, חייב.

(ח) **בא"ד**, ואי לענין מחשבת פיגול אין אכילה והקטרה מצטרפין. ביאר **הטהרת הקודש**, דקשיא להו אששה שבתודה, שהרי הבשר והלחם נאכלין, ואי אפשר לאצטרופי אל החלב והסולת והיין, שהם בני הקטרה.

דף קט ע"ב

(ט) **רש"י ד"ה והקטרת, בתוה"ד**, קסבר כי כתיב אותו על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר אשיעור הקטרה כתיב והיינו כזית. הקשו **השפת אמת והמנחת חינוך** (תמ, יב), מנלן דרש"י "אותו" למעוטי פחות מכזית, דילמא סברי כרבי שמעון **דלעיל** (קח.) דבמוקטרי פנים חייב בחסרו, ו"אותו" אתי למעוטי מוקטרי חוץ. [והיינו לר' יוחנן **לעיל** (קח:). ולריש לקיש (שם) יש לומר, דלכולי עלמא חייב בחסר במוקטרי פנים]. ותירץ **המנחת חינוך**, דהא דמחייבין במוקטרי פנים יותר ממוקטרי חוץ, היינו משום דמהדרין פוקעין כדקתני **לעיל** (שם), והרי לגבי קטורת קתני **לעיל** (פג:): דעכולי קטורת אי אתה מחזיר, ואם כן אי פטרינן על חסר בחוץ, הוה לן לפטור הכא בקטורת אף במוקטרי פנים, ומדמחייבין בהעלאת כזית קטורת אף דהוי חסר, מוכח דסבירא להו לתנאי דהכא, דלא אתי "אותו" אלא למעוטי פחות מכזית. ועיין מה שכתב השפת אמת. [ולכאורה יש לומר בכונת רש"י, דבאמת סבירא להו לרבנן ורבי אליעזר דרשא ד"אותו" למעוטי חצי אבר או חצי בהמה, אמנם מכל מקום בעינן נמי שיור הקטרה,

הדרש היוזמי

מסכת זבחים דף קט - דף קיא

כב אדר א' - כב אדר א' התשע"א

דלכאורה אין כאן ספק, דאטו אם שחט סימן אחד ליכא לאו דאבר מן החי.

כד רש"י ד"ה הזורק, בתוה"ד, ואפילו מחטאות הפנימיות שכל מתנותיהן מעכבות. עיין מה שכתבנו לעיל דף קז. אות ז.

דף קי ע"ב

כה) תוס' ד"ה מודה, בתוה"ד, ועוד י"ל דמתניתין איכא לאוקמי בדמים החיצוניים וכו'. כתב הטהרת הקודש, דלפי זה קמשמע לן תנא, שגם אם נתן מתנה ראשונה שבחטאת בפנים, ואחר כך נתן השלשה האחרונות בחוץ או אחת מהם, חייב, כדאמרינן נמי לעיל (לח:).

כו) גמ', והא ר"א מי החג קאמר אי מה וכו'. ביאר הצאן קדשים, דסיומא דקושיא היא, דוכי תימא הכי נמי ג' לוגין, והא מי החג קאמר ואפילו פחות מג' לוגין. ועוד, אי מה להלן בניסוך היין חייב בחוץ, אף בשאר ימות השנה, הוא הדין במים.

כז) רש"י ד"ה והא ר' אליעזר, ואפילו פחות משלשה לוגין דאיכא למאן דאמר וכו'. ביאר העולת שלמה, דמדקאמר סתם מי החג, משמע דאין לו שיעור כלל, דאי לאו הכי לא הוי ליה למימר מי החג סתם, דלא ידעינן כמה שיעורן, אי כמאן דאמר ג' לוגין, אי כמאן דאמר לוג אחד. אבל הקרן אורה ביאר כוונת רש"י, דאפילו למאן דאמר אין שיעור למים, על כרחך יש איזה שיעור למטה, דלא מסתבר דדי בכל שהוא, אלא שיעור הפחות הוא לוג, כדאשכחן מאן דאמר כן, ומלוג ומעלה אין שיעור.

כח) תוס' ד"ה אי, תימא דהא רבי עקיבא מודה דאין ניסוך המים אלא בחג. ביאר הטהרת הקודש, דאין לומר דארבי עקיבא גופיה קמקשי, דאם כן לא משני מידי, דנהי דרבי אליעזר סבר כרב אסי, מכל מקום רבי עקיבא דריש ליה מונסכיה.

כט) בא"ד, ויש ספרים דגרסי הסך נסך וכו'. ביאר העולת שלמה, דלפי זה לרבי עקיבא דדריש ניסוך המים מ"ונסכיה", לא תקשי אי מה להלן בשאר ימות השנה וכו', דיש לומר כיון ד"ונסכיה" בחג הסכות כתיב, לכך ניסוך המים דוקא בחג.

ל) בא"ד, ונראה שפיר ליישב גירסת הספרים וכו'. הקשה הצאן קדשים, אכתי מאי משני דהוי הלכה למשה מסיני, מכל מקום נימא כיון דאשכחן חיוב דחג בפנים ליחייב עליה בחוץ כל השנה. וכתב, דיש לומר, דכיון דהלכתא גמירא לה דדוקא בחג קאמר, אם כן בחוץ נמי דוקא בחג חייב.

לא) גמ', ביש שיעור למים קמיפליגי. כתב הקרן אורה בשם אחיו המשכנות יעקב (יור"ד ס"ז), ביאור חדש, דתנא קמא סבירא ליה אין שיעור למים ויכול לנסך בפנים הרבה, ולהכי קאמר סתם המנסך ג' לוגין חייב, אפילו אם כבר ניסך פעם אחת בפנים, ורבי אליעזר אמר אם מילאן לשם חג, היינו דוקא ג' לוגין ראשונים, דיש שיעור למים.

דף קיא ע"א

א) גמ', בקרבו נסכים במדבר פליגי. פירש רש"י ד"ה בקרבו, דתרווייהו אית להו דיש שיעור למים וכי מטי טפי לא קדשינהו כלי. והקשה הקרן אורה, הא איתא במנחות (ק): דנסכים שלא נתקדשו בכלי, אין בהם אלא קדושת

דפליג ברישא ופוטרי אף בלבונה אם הקטיר כזית בחוץ, הא בלבונה לכולי עלמא ההקטרה בפנים הויא בכזית, דהא לרבי שמעון אפילו קורט אחד ולרבי יהודה ב' קרטין הויא הקטרה. נכתב החזון איש (ט, סקכ"ב) דדעתם דקורט בסוף סגי אף בלא נאבד. ודלא כמשמעות רש"י ד"ה וכולן שחסרו. עיין מה שכתבנו באות יא. והוא מה שכתבו דלמסקנא אתי שפיר, דאיירי דקבעינהו במנא, ורבי אליעזר סבר דקביעותא מילתא היא.

דף קי ע"א

טז) גמ', אמר רבא השתא וכו', קבע ששה לפר וכו'. הקשה הקרן אורה, מה הראיה מקטורת לנסכים, הא קטורת אין לה שיעור, והתוספת אינה מחייבת כלל, ולהכי לא מהני בה קביעות. אבל "ששה לפר" הוא שיעור נסכי פר, ואם חיסר מהן כל שהוא נפסלין, מנלן דקביעותא כי האי לא מילתא היא. ובחידושי הגרי"ז (לעיל פח:), הוכיח מכאן, דבנסכים אין הפירוש שנעשה קרבן של ששה או של ד', אלא הוי שיעור במעשה ההקרבה, דלפר בעי ו' ולאיל ד', ומשום הכי כשחסר השיעור, לא הוי חיסרון בהחפצא.

יז) תוס' ד"ה אבל בחסרון, בתוה"ד, ותימא מאי קא משמע לן וכו'. תירץ הפנים מאירות, דמסיפא הוה אמינא דהיינו לרבי אליעזר, ואשמועינן דלא תימא כיון שהקריב כל מה שבעין הוי הקטרה כולה, קמ"ל דפטור. אבל לרבנן דמחייבי בכזית, סלקא דעתין דבכהאי גוונא נמי ניחייבו, קמשמע לן. יח) גמ', והאיכא חציצה. הקשה השפת אמת, הא אמרינן לעיל (קח:), דאף דבעינן בהעלאת חוץ מזבח, מכל מקום קרן וכבש וריבוע ויסוד לא מעכבי, ואם כן מנלן דחציצה פסל. נאולוי יש לומר, דחציצה, אינה רק דין במזבח כמו דינים אלו, אלא דאינה הקרבה על המזבח, (ש.א.).

יט) מתני', קמצה וחזור קומצה לתוכה והקריבו בחוץ חייב. הקשה המראה כהן, הא אף דאמרינן בגמ' דלא מבטלי שיריים לקומץ, מכל מקום יפסול מטעם חציצה, ובשלמא לרב דמין במינו אינו חוצץ, אתי שפיר. אבל לשאר אמוראי קשה. וכתב הקרן אורה, דהכא נמי צריך לומר דהוי כרבי שמעון, או כשהפכה והיה הקומץ למטה. והעולת שלמה תירץ, דדוקא באיברים קפדינן שיהיה מונח על העצים ממש, כדכתיב בקרא "על העצים", כדפירש רש"י ד"ה והאיכא, אבל במנחה דלא כתיב בה "על העצים", לא בעינן.

כ) מתני', ר' אליעזר פוטר עד שיקריב את השני. כתב המהר"י קורקוס (פ"ט ממעשה הקרבנות הי"ד), דהוי לשיטתו לעיל (קט:), דאין חייבים על הקומץ עד שיקריב את כולן.

כא) תוס' ד"ה הקומץ, ומכל מקום תימא דאפילו למאן דאמר יש ברירה היאך מתברר. ביאר הצאן קדשים, דהא לא הוברר למפרע על איזה חלק הקטיר הקומץ, ולא דמי להיכא דלבסוף הוברר הדבר.

כב) גמ', אי אליבא דרבי מאיר דאמר מפגלין בחצי מתיר מישרא שרי. הקשה הקרן אורה, הא רבי מאיר סבר כן בכל חצי מתיר, כגון בפסיעות דקבלה לעיל (כט:), אף דליכא היתר אכילה, והכי נמי ליכא היתר בהזאה אחת.

כג) תוס' ד"ה ואי, בתוה"ד, וצ"ע אי שחט סימן אחד וכו'. כתב הקרן אורה,

(י) תוס' ד"ה **השוחט בלילה**, בתוה"ד, ויש לומר דלילה אין מחוסר זמן וכו'. הקשה **השפת אמת**, הא מכל מקום לא נפתחו דלתות ההיכל. וכתב, דלשיטת ר' יוחנן (**לעיל קז**:) דמחייב במעלה בזמן הזה, אתי שפיר, דמצינן למימר דמיירי הכא בזמן הזה, דליכא לחיסרון דפתיחת דלתות כמו שכתבנו **לעיל** (שם) אות יט. אבל אכתי הקשה לריש לקיש דפוטר מעלה בזמן הזה. וכתב דצריך לומר, דמיירי הכא שנפתחו הדלתות קודם אור היום. עוד כתב, דלשיטת **רש"י לעיל** (סא.) ד"ה **ושני**, דדוקא בשלמים פסול קודם פתיחת דלתות, אתי שפיר, דאפשר לומר דהכא איירי בעולה. (יא) **רש"י ד"ה שחט בחוץ**, דבשחיטת חוץ לא שנא לילה מיום דהא ראוי הוא לבא אל פתח אהל מועד למחר. ביאר **המהר"י קורקוס** (פי"ח ממעשה הקרבנות הי"ז), דאינו מחוסר מעשה, אלא זמן לחוד. והזבח תודה כתב, דכוננת רש"י, דהשחיטה אינה מקולקלת במה שנשחטה בלילה, מאחר דאינה בכלל עבודה להצריכה כהונה ובגדי שרת וטהרה, דאפילו טמא מותר לשוחטה, אם כן הוא הדין דכשירה בלילה.

(יב) **גמ', רבא אמר קבלה וכו'**. כתב **הלכותי** דרובא וזעירי לא פליגי, אלא כל אחד נקט אופן אחר.

(יג) **גמ', המקבל בכלי חול בחוץ והעלה חייב**. הקשה **השפת אמת**, מאי טעמא חייב, בשלמא שוחט בלילה בחוץ הואיל וחייב מטעם שחוט חוץ, אם כן קאי עלה "ואליהם תאמר כו'", אבל קבלה דפטור עלה בחוץ ולא מיירי קרא דשחוט חוץ מזה, אם כן כיון דאינו מתקבל בפנים יפטר על העלאה. וכתב, דאפשר דהפירוש ששחט נמי בחוץ, ולכך אפילו קיבל בכלי חול נמי חייב, דעל שחיטת חוץ כתיב "ואליהם תאמר", ולהכי אפילו נתוסף עוד פסול לית לן בה.

(יד) **גמ', מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור ורבי שמעון מחייב**. כתב ז **אמת**, דאפשר דטעמא דרבי שמעון, משום דאית ליה דחייב א המליקה בחוץ (**עיין לעיל קז**), ומשום הכי חייב אף על העלאה.

(טו) **מתני', נתן שניהם בפנים פטור**. כתבו **התוס' יו"ט (זבחים פי"ג והתפארת ישראל (אות נד)**, דאיכא דלא גרסי לה, משום דמילתא דפשיטא היא ואף אי גרסינן לה, יש לומר, דכולי גונוי בעי למינקט.

(טז) **מתני', למה הדבר דומה וכו' אחת בפנים ואחת בחוץ פטור**. גירסת **הרמב"ם** (פי"ט ממעשה הקרבנות הי"ג) חייב, ועיין **לקמן** (ק"ב). באות ב, מה שכתוב בביאור דבריו.

דמים בלבד, ואיך מתחייב עליהם בחוץ. הא מאי דקתני דכל קרבן שכשר בבמה חייבים עליו בחוץ, היינו דוקא בדבר הקדוש ב"קדושת קרבן", אלא דאינו ראוי ליקרב בפנים, מה שאין כן הכא.

(ב) **רש"י ד"ה בקרבן**, בתוה"ד, דהא בפנים אם עלה לא ירד. אבל **תוס' לעיל** (ק"י): **ד"ה אי כתבו**, דאף דאין מתקבל בפנים, מכל מקום חייב.

(ג) **תוס' ד"ה בקרבן**, בסוה"ד, אלא תרוייהו סברי אין שיעור וכו'. ביאר **הלשם זבח**, דקמיפלגי כי הא דפליגי תנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון בסמוך, אליבא דרבא בריה דרבה. דתנא קמא קאמר סתם המנסך ג' לוגין וכו', אפילו לא קידשן בכלי. ורבי אלעזר אמר והוא שמילאן לשם חג, כלומר שקידשם בכלי דוקא.

(ד) **גמ', בירוצי מידות איכא בניניהו**. ביאר **החק נתן**, דבתוך הכלי היה פחות מג' לוגין, והבירוצין השלימו לג' לוגין. והחזון איש (מנחות כז, ז) ביאר, דאיירי בגונא דלקח מן הבירוצין ג' לוגין והקריבם בחוץ.

(ה) **גמ', ולדברי רבי עקיבא קרבו נסכים במדבר**. פירש **רש"י בקידושין** (לו:): **ד"ה ורבי עקיבא**, דכיון דסבירא ליה הכי, על כרחך לא איצטריך קרא להטעינה נסכים לבמה גדולה דהא כבר טעונה ועומדת, ועל כרחך דביאה האמורה כאן הוזכרה מפני במת יחיד. אמנם **המהר"ט** (קידושין שם) כתב, דהכא משמע איפכא, דמשום דסבירא ליה לרבי עקיבא דמושבותיכם איירי בבמת יחיד, מוכח דלשיטתו קרבו נסכים במדבר.

(ו) **תוס' ד"ה לדברי**, בתוה"ד, ואיני יודע מי הזקיקו לכך. הקשה **החק נתן**, הא בסמוך הביאו דברי רש"י דכתב מי הזקיקו לכך, דקשיא ליה ממילואים, דכתיב נסכים בעולת תמיד.

(ז) **רש"י ד"ה השוחט**, בתוה"ד, ואם תאמר הלא כל העולין בחוץ נפסלין ביציאתן. כתב **הרש"ש**, דמהא לא קשיא מידי, דהא היה לו שעת הכושר, ופסולין בקודש.

דף קיא ע"ב

(ח) **גמ', האי הכשירו חיובו הוא**. הקשה **השפת אמת**, דהיה אפשר לומר דהכשירו היינו באכילת חולין, ולא בקדשים.

(ט) **גמ', שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ חייב**. שיטת **הרמב"ם** (פי"ח ממעשה הקרבנות הי"ז), דחייב על העלאה אף בלילה. אבל **הראב"ד** (שם) סבירא ליה, דחייב רק אם העלה ביום.

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרג היומיומי" בעיון!!!

זמני השיעור בדרג היומיומי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45 בבית הכנסת שע"י 'קהילת אשכנז' רחוב התם סופר 2 קרית ספר מודיעין עילית ת"ו

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'... יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (הח"ח באהבת חסד ה"ב פט"ו)